आर्थिक वर्ष २०७९/०८०

बगनासकाली गाउँपालिका, पाल्पा,

लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण, प्रतिवेदन

आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग

प्रदेश सरकार
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
लुम्बिनी प्रदेश, सुशासन केन्द्र,
नेपालगञ्ज, बाँके

संयोजन

बगनासकाली गाउँपालिका,
पाल्पा,

सहजकर्ता

के.एम.विल्ट प्रा.ली

विषय-सूची

परिचय खण्ड
१. पृष्ठभूमि ३
२. अध्ययनको महत्व ३
३. लैससास परीक्षणको उद्देश्यहरु
४
४. लैससास परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु ४
५. लैससास परीक्षणको विधि र तरिका ५
६. लैससास परीक्षणका सहभागीहरु ८

तथ्याँङ्क प्रस्तुतिकरण खण्ड
७. तथ्याँक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या (विभिन्न तालिकाहरुमा)
११

विश्लेषण खण्ड
८ लैससास परीक्षण विश्लेषण औजारहरु १२
९ तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण १२

मुख्य उपलब्धीः
१०. लैससास परीक्षण विधिवाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था १६
१०.१. परीक्षण पश्चात् प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको लेखाजोखा
१०.२. लैससास परीक्षण नतिजाको माकुरे जालो
११. गाउँपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु
१८
१२. लैससास विकास कार्ययोजना २५

निश्कर्ष
सुझाव

अनुसूचीहरु

१. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान, २०७२ को प्रस्तावनामा लैंङ्गिक विभेद अन्त्य गरी समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने व्यवस्था गरिएको छ । महिलाको हक सम्बन्धी धाराले समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार, राज्यका सबै सरकारमा सहभागिता हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारीवारिक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ । यसका साथै महिला विरुद्ध हुने हिंसाजन्य कार्यहरूलाई कानून बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था गरेको छ । समानताको हकले सामाजिक र साँस्कृतिक रुपले पछाडि परेका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण वा विकासको लागि संविधानमा विशेष प्रावधानहरूको थप व्याख्या गरको छ । सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक सरकारहरूमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकार स्थापना गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारमा लैंङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । त्यसैगरी वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारमा तथ्याँक अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्याँक सँकलन गर्ने, विकास कार्य अन्तर्गत बालविवाह, बहु-विवाह, लैंङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्ने आदिको व्यवस्था गरिएको छ । स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन अन्तर्गत योजना तर्जुमा महिला तथा पिछडिएको वर्गको सहभागिता सुनिश्चित गर्दै महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना छनौटमा जोड दिनुले लै.स.सा.स प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था गरिएको बुझिन्छ ।

समानताको हक अन्तर्गत सामाजिक र साँस्कृकित रुपले पछाडि पारिएका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण र विकासको लागि संविधानले विशेष प्रावधानहरुको थप व्याख्या गरेको छ । सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक सरकारहरुमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकारको व्यवस्था गरेको छ । राज्यका नीतिहरुमा सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्वन्धी नीतिहरु सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लिङ्ग, क्षेत्र र समुदाय भित्रका आर्थिक रुपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने उल्लेख गरिएको छ ।

स्थानीय तहको लागि लैससास परीक्षण दिग्दर्शन, २०७८ अनुसार स्थानीय सरकारहरूले वर्षमा एक पटक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको प्रथम चौमासिक भित्र लैससास परीक्षण गरी सक्नुपर्छ । लैससास परीक्षण कार्यको सहयोग तथा समन्वयका लागि स्थानीय सरकारले एक कार्यदल गठन समेत गर्नुपर्दछ ।

यसै सन्दर्भमा स्थानीय सरकारले यस प्रावधान अनुसार स्थानीय सरकारले आफनो क्षेत्रमा रहेको महिला, दलित, जनजाति तथा पिछडिएका वर्गहरुको विकासका लागि केही प्रयासहरु पनि छन । स्थानीय तहले लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका क्षेत्र भएका प्रगतिलाई संस्थागत गर्न र यसलाई अझ प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाउनको लागि तत् सम्बन्धी नीति तथा कानून तर्जुमा गर्न आवश्यक छ ।

२. अध्ययनको महत्व

नेपालको संविधानले समाजमा विद्यामान सबै प्रकारका विभेद र उत्पीडनको अन्त्य गर्दै बहुजातिय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसाँस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसात् गरी विविधता बीचको एकता, सामाजिक साँस्कृतिक ऐक्यबद्धता, सहिष्णुता र सद्भावलाई संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्ने प्रतिवद्धता जनाएको छ । साथै संविधानले वर्गीय, जातिय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गरी

आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प लिएको छ ।

संविधानले आत्मसात् गरेको लैससास सम्बन्धी मूल्य तथा मान्यतालाई व्यवहारमा उतार्नको लागि सबै स्थानीय सरकारको भूमिका अहम छ । यसको लागि स्थानीय सरकारले योजनाबद्ध तरिकाले काम गर्न जरुरी छ । स्थानीय सरकार नागरिकसँग प्रत्यक्ष सहभागितामा र नजिक भएर कार्य गर्न राज्यको एक अंग भएकोले सम्भव पनि छ । स्थानीय सरकारले संविधानको मूल भावना र मर्मलाई आत्मसात् गरेर लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई कार्यान्वयनमा ल्याएमा सन्तुलित विकास हुन्छ र सामाजिक न्याय स्थापित हुन्छ । यस परीक्षणले गाउँपालिका लैससासको विद्यमान अवस्थाको जानकारीका हुनुका साथै स्थानीय तहगत तथा मुलुकको समग्र लैससास सम्बन्धी समस्या र चुनौतिहरुको पहिचान गरी यस क्षेत्रका योजना तथा कार्यक्रमहरुको दक्षता र प्रभावकारीताको लेखाजोखा तथा मूल्याङ्कन गर्दै नीतिगत पृष्ठपोषण लिन मार्गनिर्देश गर्छ । साथै परीक्षणले समावेशी लोकतन्त्रलाई संस्थागत गर्न, सामाजिक न्याय कायम गर्न र सबै नागरिकको समतामूलक पहुँच स्थापित गर्न लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई संस्थागत गर्न मद्दत पुग्छ । अत: यसको महत्वलाई सबै पालिकाहरुले आत्मसात् गर्न जरुरी छ ।

३. लैससास परीक्षणको उद्देश्यहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको मुख्य उद्देश्य यसको प्रयोगलाई सरलीकृत रुपमा स्थानीयकरण गरी स्थानीय तहले गर्ने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरु र विकास योजना तथा कार्यक्रमलाई लैससास उत्तरदायी र दिगो बनाउन आर्थिक श्रोतको सुनिश्चितता, उपलब्धीको समतामूलक वितरण र उपयोगी बनाउने रहेको छ । यसका प्रमुख उद्देश्यहरु यस प्रकार छन:

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत स्थानीय तहको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरुमा महिला, लक्षित वर्ग र सीमान्तकृत समूहरुलाई समावेशी गरी लैंङ्गिक समानता र सबै जात, जातिको अर्थपूर्ण सहभागिता गराई लैङ्गिक अन्तरहरुको प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने।
- महिला, लक्षित वर्ग र सीमान्तकृत समूहहरुलाई समावेश गरी उनीहरुको योजनाबद्ध रुपमा व्यक्तिगत र सामूहिक क्षमता अभिवृद्धि गरी स्थानीय तहको विकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने।
- स्थानीय तहको सवै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्याँकन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने।
- लैससास परीक्षणको नतिजाको आधारमा समस्या तथा चुनौतिहरुको पहिचान गरी समयमै समाधान गर्ने तथा भावी योजना तथा कार्यक्रमका लागि नीतिगत पृष्ठपोषण लिने ।

४. लैससास परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु

लैससास परीक्षणका प्रमुख पाँचवटा विषय क्षेत्रहरु भित्र विभिन्न २२ वटा उप विषय क्षेत्र र सो अन्तर्गत १०० वटा सूचकहरु रहेका छन। उक्त विषय क्षेत्रहरु र उप विषय क्षेत्रहरु निम्नानुसार रहेको छ:

मूल विषय	सहायक विषय
नीति, कानून, योजना	नीति र कानूनमा समावेशिता र सहभागिता

	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
संस्थागत व्यवस्था	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
	कार्यप्रणाली समावेशी
	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता
	तथ्याङ्क सँकलन तथा व्यवस्थापन
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरूद्ध जनचेतना
	कानूनी साक्षरता
	विपद् व्यवस्थापनमा समावेशिता
सेवा प्रवाह	पूर्वाधार विकास
	नीति र कानूनमा समावेशिता र सहभागिता
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	कार्यप्रणाली समावेशी
	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता
	तथ्याङ्क सँकलन तथा व्यवस्थापन
	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

५. लैससास परीक्षणको विधि र तरिका

लैङ्गिक परीक्षणका लागि यस बगनासकाली गाउँपालिकासँग प्रारम्भिक समन्वय पश्चात् पालिकामा आई लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन, २०७८ मा उल्लेख भए अनुसार ३ वटा चरणहरु पार गरी कार्य सम्पन्न गरिएको छ । ती चरणहरुमा :

(क) तयारी चरण

तयारी चरणमा सर्वप्रथम प्रमुख सहजकर्ताबाट पालिकामा आई प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र सूचना अधिकारीसँग अन्तरक्रिया गरी लैङ्गिक परीक्षणका लागि आवश्यक पर्ने दस्तावेजहरु सँकलन गर्ने कार्य गरिएको थियो भने सो क्रममा निर्देशिकामा उल्लेख भए अनुसार गाउँपालिका उपाध्यक्षको नेतृत्वमा ५ सदस्यीय कार्यदल गठन गरी लैङ्गिक परीक्षणका लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण तयारीका कामहरु सम्पन्न गरिएको थियो । जसमा सर्वप्रथम यस गाँउपालिकामा लैससास परीक्षण कार्यलाई पूर्ण प्रभावकारी बनाउन निम्नानुसारको लैससास कार्यदल गठन गरिएको थियो ।

बगनासकाली गाउँपालिकाको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण अघि सो पालिकासंग समन्वय गरी निम्न सदस्य रहने गरी लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिलाई पुनर्गठन गरिएको थियो ।

श्री सरस्वती दर्लामी चिदी, गा.पा. अध्यक्ष	संयोजक
श्री हरि प्रसाद पाठक, उपाध्यक्ष	सदस्य
श्री विष्णु घर्ती, प्र.प्र.अ	सदस्य
श्री टिका बहादुर थापा, प्रवक्ता	सदस्य

श्री सुजन घिमिरे, प्रशासन शाखा	सदस्य
श्री भरतराज घिमिरे, योजना शाखा	सदस्य
श्री मनकुमारी कुमाल, अपाङ्गता भएको संस्थाबाट	सदस्य
श्री चोपलाल गिरी, एस.आर.डि.सि.संस्थाबाट	सदस्य
श्री धनकुमारी राना, महिला तथा बालबालिका शाखा	सदस्य-सचिव

लैससास परीक्षणलाई निरन्तरता दिनका लागि पालिकाको उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा निम्न सदस्य रहेको कार्यदल गठन गरिएको थियो ।

श्री हरि प्रसाद पाठक, उपाध्यक्ष	संयोजक
श्री विष्णु घर्ती, प्र.प्र.अ	सदस्य
श्री सुजन घिमिरे, अ. छैठौ	सदस्य
श्री पुष्कर बस्नेत, विज्ञ	सदस्य
श्री धनकुमारी राना, महिला तथा बालिका प्रमुख	सदस्य

यसका साथै पालिकाबाट वार्षिक योजना, क्षेत्रगत योजना, वार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन, चौमासिक/वार्षिक समीक्षा, विकास बुलेटिन, गाउँपालिकाको प्रोफाइल आदि दस्तावेजहरु सँकलन गरिएका । साथै गाउँपालिकाको नीति कानून, कार्यविधि, निर्देशिका यी दस्तावेजहरु अध्ययन गरी आएको तथ्यलाई संलग्न गरी प्रशिक्षकद्वारा प्रस्तुतीको तयारी गरिएको थियो ।

(ख) कार्यान्वयन चरण

- *प्रारम्भिक सूचना संकलन*

बगनासकाली गाउँपालिकामा लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका लागि भए गरेका कार्य प्रगतिहरुका विषयमा जानकारी लिनका लागि प्रमुख सहजकर्ताले गाउँपालिका अध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख, लेखा शाखा र सूचना अधिकारीसँग प्रत्यक्ष छलफल गरी सूचनाहरु सँकलन गरेका थिए ।

- *लक्षित वर्गसँग छलफल*

गाउँपालिकाले विकासमूलक गतिविधिहरु सञ्चालन गर्ने क्रममा महिला, बालबालिका र अन्य लक्षित वर्गलाई के कसरी समेटेर लिएको छ भन्ने विषयमा जानकारी लिनका लागि प्रमुख सहजकर्ताले स्थानीय तहका वडा न. १ का महिला सदस्य श्री विष्णु माया चिदी, महिला तथा बालबालिकाको क्षेत्र हेर्ने श्री धन कुमारी रानासंग व्यक्तित्वहरुसँग छलफल सञ्चालन गरेका थिए ।

- *कार्यशाला सञ्चालन*

गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरु र पदाधिकारीहरुसँग अन्तरक्रियात्मक छलफल गर्ने र सो को आधारमा सहभागीहरुले लैङ्गिक परीक्षण गर्ने उद्देश्यले प्रमुख सहजकर्ताको नेतृत्वमा कार्यशाला सञ्चालन गरिएको थियो । कार्यक्रम गाउँपालिकाको बैठक कक्षमा गाउँपालिका अध्यक्षको अध्यक्षतामा सम्पन्न गरिएको थियो । सहभागीहरुलाई लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण भनेको के हो, लैससासको परीक्षणको प्रक्रिया र लैससास परीक्षण दिग्दर्शन, २०७८ ले व्यवस्था गरे लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण किन र कसरी भन्ने विषयमा अनुशिक्षण गरिएको थियो ।

- *समूह विभाजन र प्रश्नावलीहरुमा अंक प्रदान*

लैससास परीक्षण दिग्दर्शन, २०७८ अनुरुपका मूल विषय वस्तु अनुसार ५ वटा समूहमा विभाजन गरी उनीहरुलाई प्रति समूहमा छुट्याइएका प्रश्नावलीहरुमा सामूहिक छलफल गरी सहमतिमा अंक प्रदान गर्न सहजीकरण गरिएको थियो । यदि उनीहरुले प्रश्नावलीमा भएको निर्देशिका अनुसार १ वा ०.५ अंक प्रदान गरेमा त्यसका लागि सहयोगी प्रमाणहरु के के हुन आवश्यक छ भन्ने विषयमा सहजकर्ताहरुले स्पष्ट रुपमा सहजीकरण गरेका थिए ।

- *माकुरी जालो तयार*

अंक प्रदान गरे पश्चात् उनीहरुले दिएको अंकको आधारमा माकुरी जालो तयार गरिएको थियो र सो को आधारमा सहभागीहरुलाई लैंङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा गाउँपालिकाले गरेका पहलहरुमा आधारित भई सबल पक्ष, सुधारात्मक पक्ष, अवसर र चुनौतिको विश्लेषण गरिएको थियो ।

- *पालिकाको सबल पक्ष, सुधार गर्नु पर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतिको विश्लेषण*

सहभागीहरुले लैससास परीक्षणको सूचकहरु अध्ययन गरी अंक प्रदान गरे पश्चात् पाँचवटा समूहमा सहभागीलाई विभाजन गरी लैंङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका क्षेत्रमा गाउँपालिकामा भएका अभ्यासहरुमा सबल पक्ष, सुधारात्मक पक्ष, अवसर र चुनौतीहरुका विषयमा समूह छलफल गरिएको थियो ।

- *लैंङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणमा अनुसार आगामी दिनमा गर्ने कार्ययोजना तयार*

माकुरी जालोमा प्राप्त परिणामका आधारमा सबल पक्षहरुलाई अझ राम्रो गर्दै जाने र सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई समेट्ने गरी वार्षिक कार्ययोजना तयार गरिएको छ । यस कार्य योजनामा गर्नुपर्ने काम, जिम्मेवारी, समय र लागत अनुमान गरिएको छ ।

(ग) **प्रतिवेदन चरण**

सहभागीहरुले प्रश्नावलीहरुमा दिएको अंकको आधारमा माकुरी जालो तयार गरिएको थियो भने सो माकुरी जालो सहभागीहरुसँग प्रस्तुत गरेर सबल पक्ष र सुधारात्मक पक्षहरुलाई औल्याई सबल पक्षहरुलाई अझ राम्रोसँग अगाडि बढाउन र सुधारात्मक पक्षहरुलाई कार्यान्वय गर्नका लागि काम, जिम्मेवारी, समय सीमा र अनुमानित लागतको आधारमा कार्ययोजना तयार गर्ने काम सम्पन्न गरियो । सो आधारमा समग्र लैंङ्गिक परीक्षणको प्रक्रियालाई दस्तावेजीकरण गर्ने उद्देश्यले कार्य सम्पन्न प्राविधिक प्रतिवेदन तयार गरियो ।

६. लैसमास परीक्षणका सहभागीहरु

क्र.स	स्थानीय तहको नाम	लिङ्ग									सामाजिक समावेशिकरण										जम्मा
		जनप्रतिनिधि			कर्मचारी			अन्य			बा. क्षे.ठ.	जनजाति पहाड/ तराई	दलित पहाड/तराई	मधेशी	मुस्लिम	अन्य	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु	हिमाल	पहाड	तराई	
		म	पु	अन्य	म	पु	अन्य	म	पु	अन्य											
१	सरस्वती दर्लामी, गा.पा अध्यक्ष	√											√						√		
२	हरि प्रसाद पाठक, गा.पा उपाध्यक्ष		√								√								√		
३	विष्णु घर्ती, प्र.प्र.अ					√						√							√		
४	ओम प्रकास गैरे, वडा अध्यक्ष -५		√								√								√		
५	ठानेश्वर तिमिल्सीना, वडाअध्यक्ष-९		√								√								√		
६	मोतीलाल बस्याल, वडा अध्यक्ष- ८		√								√								√		
७	जित बहादुर कनौजे, वडा अध्यक्ष-४		√									√							√		
८	गीता रेग्मी, का.सदस्य	√									√								√		
९	खुमादेवी भटटराई, का.सदस्य	√									√								√		
१०	बसन्ती थापा, का.सदस्य	√									√								√		
११	गण बहादुर		√								√								√		

क्र.स	स्थानीय तहको नाम	लिङ्ग									सामाजिक समावेशिकरण										जम्मा
		जनप्रतिनिधि			कर्मचारी			अन्य			बा. क्षे.ठ.	जनजाति पहाड/तराई	दलित पहाड/तराई	मधेशी	मुस्लिम	अन्य	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु	हिमाल	पहाड	तराई	
		म	पु	अन्य	म	पु	अन्य	म	पु	अन्य											
	बुढाथोकी, वडा अध्यक्ष -७																				
१२	बोमलाल सुनार, का.सदस्य		√										√						√		
१३	विष्णु माया चिदी, वडा सदस्य	√											√						√		
१४	मन कुमारी कुमाल, वडा सदस्य	√										√					√		√		
१५	यादव प्रसाद न्यौपाने, आ.ले.प					√					√								√		
१६	मणीराम अधिकारी, जनस्वनि, छैठौ					√					√								√		
१७	सुजन घिमिरे, अधिकृत छैठौ					√					√								√		
१८	गणेश नेपाली, प.स्वा.प्रा.					√						√							√		
१९	प्रमोद कुवर, इन्जिनियर					√					√								√		
२०	बुद्ध नेपाली, अमिन					√						√							√		
२१	सरिता पाण्डे, रो.संयोजक				√						√								√		
२२	खिमराज कोइराला, ना.प्रा.सा					√					√								√		

क्र.स	स्थानीय तहको नाम	लिङ्ग									सामाजिक समावेशिकरण										जम्मा
		जनप्रतिनिधि			कर्मचारी			अन्य			बा.क्षे.ठ.	जनजाति पहाड/तराई	दलित पहाड/तराई	मधेशी	मुस्लिम	अन्य	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु	हिमाल	पहाड	तराई	
		म	पु	अन्य	म	पु	अन्य	म	पु	अन्य											
२३	राजन कार्की, उ.वि.सहजकर्ता					√					√								√		
२४	उमा भटटराई, सि.अ.हे.व				√						√								√		
२५	धनकुमारी राना, सहायक महिला विकास निरीक्षक				√							√							√		
२६	कौसलराज पौडेल, लेखा अधिकृत					√					√								√		
	जम्मा	६	७		३	१०					१७	६	३				१		२६		

जनप्रतिनिधिको संख्याः १३ कर्मचारीको संख्याः १३ अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सहभागीको संख्याः १

तथ्यांक प्रस्तुतीकरण खण्ड

७. तथ्यांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या खण्ड

बगनासकाली गाउँपालिकाको लैससास परीक्षण पाँचवटा मूल शिर्षकमा गरिएको थियो । उक्त परीक्षणबाट आएको नतिजा अनुसार सेवा प्रवाहमा १४.५, सुशासन तथा उत्तरदायित्वमा १२.५, मानव संसाधन तथा क्षमता विकासमा ११, नीति, कानून योजनामा ९.५ र संस्थागत व्यवस्थामा ८.५ अंक प्राप्त भएको छ । पाँच वटै मूल शीर्षकमा प्राप्त अंकमा सबै भन्दा बढी सेवा प्रवाहमा र सबै भन्दा कम संस्थागत व्यवस्थामा रहेको छ ।

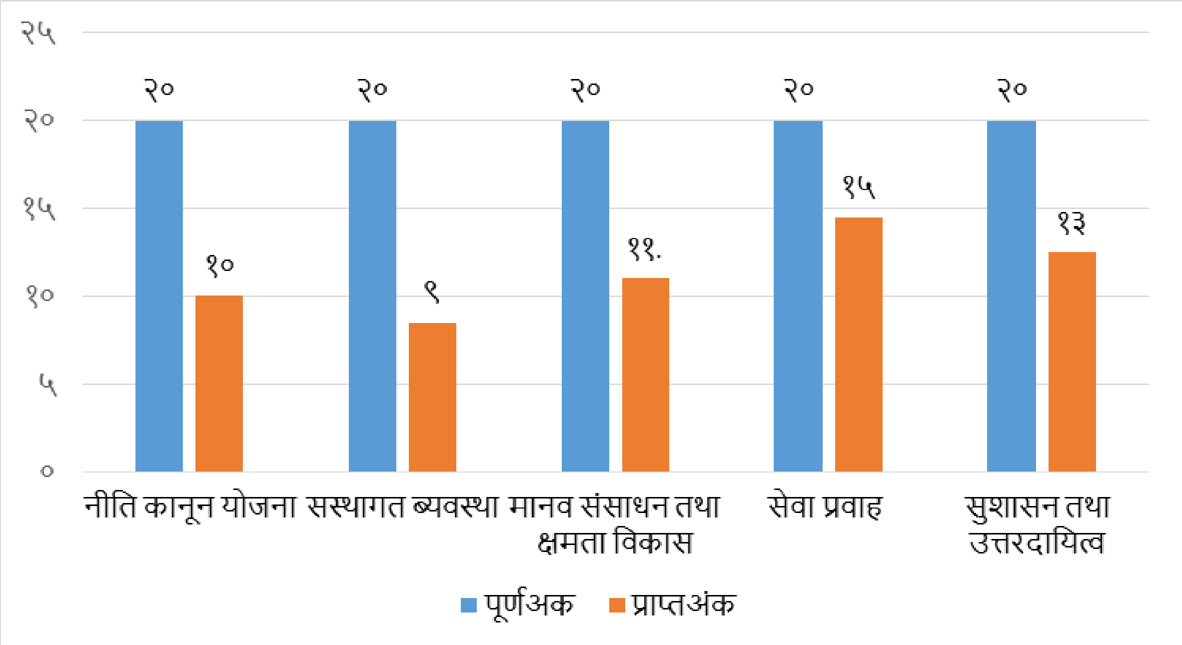

त्यस्तै गरी २२ वटा उपशीर्षकमा छलफल गर्दा प्रजनन स्वास्थ्य, शिक्षा कार्यक्रम र खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रममा ४ पूर्णाङ्कमा क्रमशः ३.५, ३.५, ३.५ अंक प्राप्त भएको छ भने सबै भन्दा कम बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन, कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व र समिति, उपसमिति र कार्यदलमा क्रमशः १, १, १ अंक प्राप्त भएको छ । अर्थात पालिकाले यस क्षेत्रमा धेरै सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

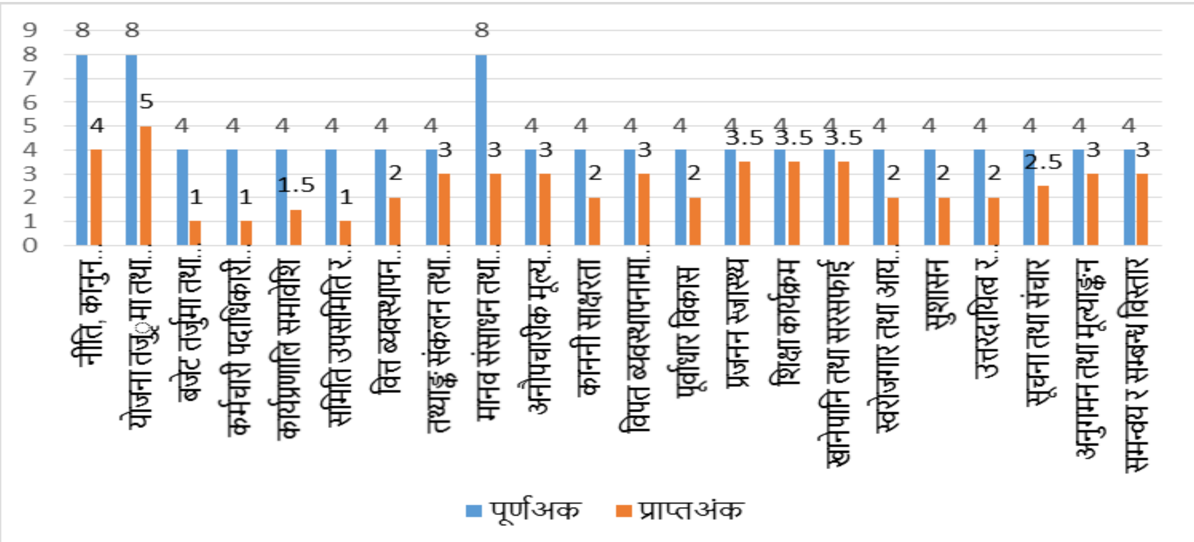

विश्लेषण खण्ड

८ . लैङ्गिक परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका लागि लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन, २०७८ मा उल्लेख गरिएका प्रमुख ५ वटा मुख्य विषयहरुमा २२ वटा सहायक विषयहरुका १०० वटा सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको विश्लेषण गरिएको थियो । एउटा मुख्य विषयमा २० वटा सूचकहरु रहेका थिए । जसले गर्दा एउटा मुख्य विषयको अंकभार २० रहेको छ । १०० वटा सूचकहरुका प्रमाणीकरणका आधारहरुमाथि छलफल गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । सोहि विश्लेषणका आधारमा सूचकहरुमा अंकभार दिइएको थियो। मुख्य विषयहरुले कति कति अंक प्राप्त गरे भनेर छलफल गरि माकुरे जालो विधिबाट र तालिका मार्फत पनि विश्लेषण गरिएको थियो ।

लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्दा निम्न औजारहरु प्रयोग गरिएको थियो:

- लैससास परिक्षणका विश्लेषण औजारहरू
- दस्तावेज समीक्षा
- प्रमुख व्यक्तिहरुसँग छलफल
- कार्यशाला संचालन (सूचकहरुको लेखाजोखा)
- माकुरे जालो तथा विभिन्न तालिका प्रस्तुत
- सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौती
- कार्ययोजना तयार
- प्रतिवेदन तयार

९. तथ्याङ्कको तुलनात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण

बगनासकाली गाउँपालिकाको गत वर्ष र यस वर्षको लैससास परिक्षण गर्दा विगत भन्दा यस वर्ष ५ अंक घटेको देखियो । तर मुख्य शीर्षकमा सेवा प्रवाहमा विगत भन्दा ४.५ अंकले बढोत्तरी भएको छ । पालिकाको यस वर्ष नीति कानून, योजनामा ४ अंक, संस्थागत व्यवस्थामा ३ अंक र सुशासन तथा उत्तरदायित्वमा १ अंकले घटेको देखिन्छ ।

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरु	पूर्णाङ्क	प्राप्तङ्ग (२०७७/२०७८)	प्राप्ताङ्क (२०७८/२०७९)
१	१.१.१ - १.१.८, १.२.१ - १.२.८, १.३.१ - १.३.४	२०	१४	९.५
२	२.१.१ - २.१.४, २.२.१ - २.२.४, २.३.१ - २.३.४, २.४.१ - २.४.४, २.५.१ - २.५.४	२०	११.५	८.५
३	३.१.१ - ३.१.८, ३.२.१ - ३.२.४, ३.३.१ - ३.३.४, ३.४.१ - ३.४.४	२०	११.५	११
४	४.१.१ - ४.१.४, ४.२.१ - ४.२.४, ४.३.१ - ४.३.४, ४.४.१ - ४.४.४, ४.५.१ - ४.५.४	२०	११	१४.५
५	५.१.१ - ५.१.४, ५.२.१ - ५.२.४, ५.३.१ -५.३.४,	२०	१३.५	१२.५

	५.४.१ -५.४.४, ५.५.१ -५.५.४			
	जम्मा	१००	६१.५	५६

लैससास परीक्षणको क्रममा १०० वटा सूचकहरुमा प्राप्त अंकलाई २२ वटा उप-शीर्षकमा हेर्दा निम्नानुसार रहेको देखियो

सिनं	सहायक बिषय	अङ्क	प्राप्तङ्ग (२०७७/२०७८)	प्राप्ताङ्क (२०७८/२०७९)
१	नीति र कानूनमा समावेशिता र सहभागिता	८	५.५	३.५
२	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	६.५	५
३	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	२	१
४	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	२	१
५	कार्य प्रणाली समावेशी	४	२	१.५
६	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	३	१
७	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता	४	२.५	२
८	तथ्याङ्क सँकलन तथा व्यवस्थापन	४	२	३
९	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	४.५	३
१०	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरूद्ध जनचेतना	४	२	३
११	कानूनी साक्षरता	४	२.५	२
१२	विपद् व्यवस्थापनमा समावेशिता	४	२.५	३
१३	पूर्वाधार विकास	४	१.५	३
१४	प्रजनन् स्वास्थ्य	४	२.५	३.५
१५	शिक्षा कार्यक्रम	४	३	३
१६	खानेपानी तथा सरसफाइ	४	२.५	३
१७	स्वरोजगार तथा आय-आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	१.५	२
१८	सुशासन	४	३	२
१९	उत्तरदायित्व र जवाफदेहीता	४	३	२
२०	सूचना तथा संचार	४	३	२.५
२१	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४	३	३
२२	समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार	४	१.५	३

गत वर्ष र यो वर्षको परीक्षणको तुलनात्मक विश्लेषण

बगनासकाली गाउँपालिकाको लैससास परीक्षण गर्दा गत वर्ष भन्दा यस वर्ष अंक घटेको छ । घटनुको मुख्य कारणहरुमा नीतिहरुलाई लैससास दृष्टिकोण हेर्न टोली गठन नगरेको र बनेका नीतिहरु पनि विश्लेष नगरेको, स्थानीय सरकारको निर्णायक तहमा नयाँ जनप्रतिनिधिहरुमा महिलाको सख्या घटेको, स्तपान कक्ष र लैङ्गिक डेस्क नरहेको, शौचालयमा स्यानीटरी प्याड नरहेको देखियो । त्यस्तै गरी दिगो विकास लक्ष्य र मानव अधिकार कार्ययोजना आदी लाई स्थानीयकरण गरिएको थिएन ।

क. स	मुख्य सूचक	आ. व.		आ. व.		क्र.सं	उप सूचक	आ. व. २०७७/०७८		आ. व. २०७८/०७९	
		कुल अकं	प्राप्ताङ्क	कुल अंक	प्राप्ताङ्क			कुल अकं	प्राप्ताक	कुल अंक	प्राप्तांक
१	नीति, कानून, योजना	२०		२०		१.१	६.५	८	५.५	८	३.४
						१.२	५	८	६.५	८	५
						१.३	१	४	२	४	१
कुल प्राप्ताङ्क								२०	१२	१२.५	९.५
२	संस्थागत व्यवस्था	२०		२०		२.१	२.५	४	२	४	१
						२.२	२.५	४	२	४	१.५
						२.३	२	४	३	४	१
						२.४	३	४	२.५	४	२
						२.५	२	४	२	४	३
प्राप्ताङ्क								२०	१४	१२	८.५
३	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०		२०		३.१	५	८	४.५	८	३
						३.२	३.५	४	२	४	३
						३.३	३	४	२.५	४	२
						३.४	३	४	२.५	४	३
प्राप्ताङ्क								२०	१३	१४.५	११
४	सेवा प्रवाह	२०		२०		४.१	३.५	४	१.५	४	३

						४.२	२	४	२.५	४	३.५
						४.३	४	४	३	४	३
						४.४	४	४	२.५	४	३
						४.५	२.५	४	१.५	४	२
प्राप्ताङ्क								२०	१४.५	२०	१४.५
५	सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०		२०		५.१	३	४	३	४	२
						५.२	२	४	३	४	२
						५.३	४	४	३	४	२.५
						५.४	३	४	३	४	३
						५.५	३	४	१.५	४	३
प्राप्ताङ्क						कुल प्राप्ताङ्क			१६		१२.५
कुल जम्मा						जम्मा		१००	६१.५	१००	५६

मुख्य उपलब्धि (Findings)

१०. लैससास परीक्षण विधिवाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था

१०.१. परीक्षण पश्चात् प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको लेखाजोखा
बगनासकाली गाउँपालिकामा लैससास परिक्षण पश्चात् प्राप्तांकलाई निम्नानुसार रहेको छ ।

विषय	पूर्णअक	प्राप्तअंक
नीति कानून योजना	२०	९.५
संस्थागत व्यवस्था	२०	८.५
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०	११
सेवा प्रवाह	२०	१४.५
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	१२.५
जम्मा प्राप्तांक	१००	५६

सेवा प्रवाहमा मूल विषयमा सबै भन्दा बढी १४.५ अंक अर्थात ७२.५ प्रतिशत प्राप्त भएको छ । सेवा प्रवाहमा विशेष गरेर महिला तथा पछि परेका समुदायहरुलाई परम्परागत तथा आधुनिक उर्जाको प्रयोग गरी वातावरण संरक्षणमा ध्यान दिएको जस्तैः सुधारिएको धुँवारहित चुलो वितरण गरेको छ । त्यस्तै गरी परिवार नियोजन, मातृशिशु कल्याण योजना, पोषण, जनसंख्या लगायत महिलाको स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम सञ्चालन आदि रहेको छ । त्यस्तै गरी सेवा प्रवाहमा सुधार गर्नुपर्ने स्थानहरु धेरै देखिएको छन् जस्तैः कुहिने नकुहिने फोहोरहरुको व्यवस्थापन, गरिबी र वन्चितिकरणमा परेको पहुँच र क्रय अनुसार सुपथ मूल्य, सहकारी पसल व्यवस्थापन आदि ।

त्यस्तै गरी सुशासन तथा उत्तरदायित्वमा १२.५ अंक अर्थात ६२.५ प्रतिशत रहेको छ । यसको राम्रो पक्षहरुमा स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको, स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको आदि रहेका छन । त्यस्तै गरी सुधार गर्नुपर्ने पक्षमा सुशासन प्रवर्द्धन कार्यविधि बनाउनु पर्ने, पालिकाको समाजिक परीक्षण गर्नुपर्ने आदि रहेका छन ।

मानव संसाधन तथा क्षमता विकास ११ अंक अर्थात ५५ प्रतिशत रहेको छ । यसका सबल पक्षहरुमा पालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको, महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन हुने गरेको, महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको आदि रहेको छ । त्यस्तै गरी सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुमा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने, पालिकामा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्बन्धी जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने रहेको छ ।

त्यस्तै पालिकाले नीति, कानून र योजनामा ९.५ अंक अर्थात ४७.५ प्रतिशत रहेको छ । यस नीति, कानून र योजनामा संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम गाउँपालिकामा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध मिलाएको र सोहि अनुरूप कार्यन्वयन हुने गरेको, महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको आदि। त्यस्तै गरी यसका कमजोर पक्षहरु भनेको लैससासमैत्री नीति निर्माण गर्न टोली गठन नभएको, लैससास परीक्षण नभएको आदि।

संस्थागत व्यवस्थामा अन्य मूल शीर्षक भन्दा कम ८.५ अंक अर्थात ४२.५ प्रतिशत रहेको छ । यसको सबल पक्षहरुमा पालिकाबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागू गरेको, पालिकामा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरी छुट्टै कोष स्थापना भएको आदि रहेको छ । त्यस्तै गरी सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुमा लैङ्गिकमैत्री कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी नियमावली बनाउने, विषयगत शाखाका कर्मचारी सांकेतिक भाषाको तालिम प्रदान गर्ने आदि रहेको छ ।

१०.२. लैससास परीक्षण नतिजाको माकुरे जालो

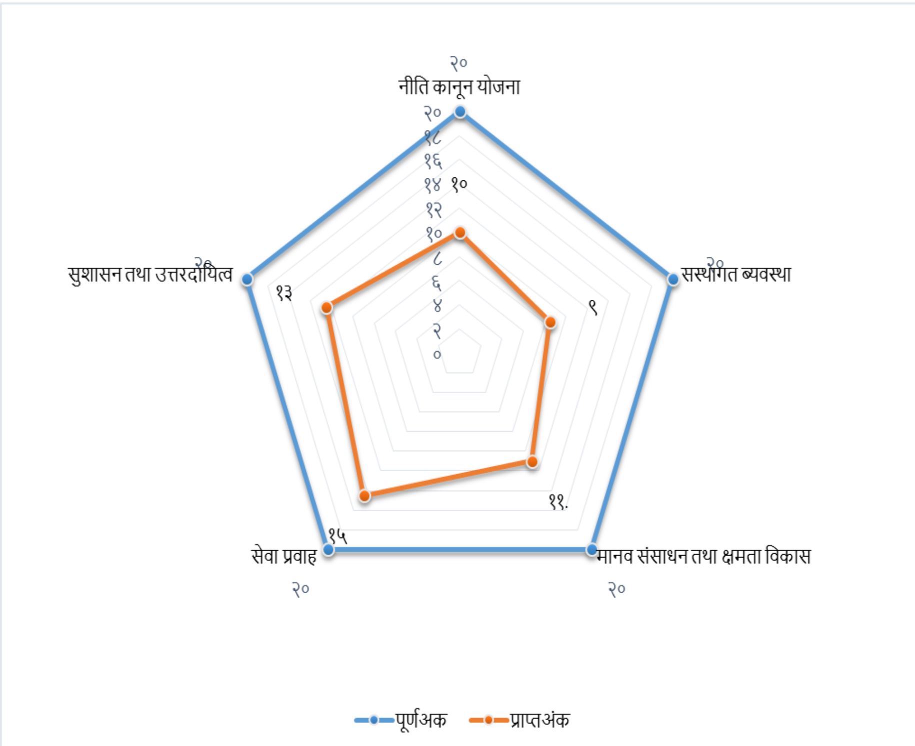

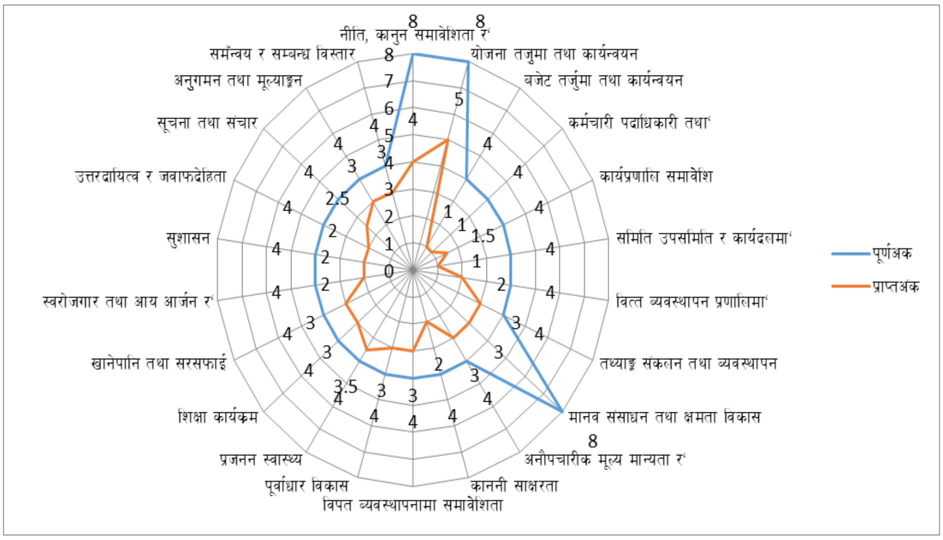
नीति, कानुन समावेशिता र'
योजना तजुमा तथा कार्यन्वयन
बजेट तर्जुमा तथा कार्यन्वयन
कर्मचारी पदाधिकारी तथा'
कार्यप्रणालि समावेशि
समिति उपसमिति र कार्यदलमा'
वित्त व्यवस्थापन प्रणालिमा'
तथ्याङ्क संकलन तथा व्यवस्थापन
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
अनौपचारीक मूल्य मान्यता र'
काननी साक्षरता
विपत व्यवस्थापनामा समावेशिता
पूर्वाधार विकास
प्रजनन स्वास्थ्य
शिक्षा कार्यक्रम
खानेपानि तथा सरसफाई
स्वरोजगार तथा आय आर्जन र'
सुशासन
उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता
सूचना तथा संचार
अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
समँन्वय र सम्बन्ध विस्तार
पूर्णअक
प्राप्तअंक

११. बगनासकाली गाउँपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नपर्ने पक्षहरु, अवसर र चुनौति

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
नीति, कानून, योजना	• गाउँपालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा विभेद नरहेको • संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम पालिकामा न्यायिक समितिले कार्य गरिरहेको • महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको • योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको समस्या पहिचान गरी समाधान गर्न छलफल गरेको पालिकाको योजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने गरी बनेको • स्थानीय कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुको यस बिषयमा प्रतिबद्धता रहेको	• लैससास मैत्री टोली निर्माण गरी अगामी नीति तथा विद्यामान नीतिहरु विश्लेषण गर्नुपर्ने • स्थानीय कानून, वार्षिक योजना तथा आवधिक योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास सम्बन्धी कुराहरू समावेश गराउने • स्थानीय सरकारकले लैससास नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने • गाउँपालिकाले रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्न श्रम व्यवस्थापन कार्यविधि बनाउने • आवधिक योजनामा तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गर्ने • योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरूको छुट्टा-छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने • स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरू मध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानताप्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी बजेट विनियोजन गर्ने • पालिकाले बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने	• कानुनले लक्षित वर्ग पहिचान गरी उनीहरुको संवैधानिक तथा मौलिक हकका बारेमा स्पष्ट व्यवस्था गरेको । • लक्षित वर्गसंग योजना कार्यान्वयन गर्न सजिलो हुने । • लैससास सम्बन्धमा स्थानीय सरकारले कानून बनाई कार्यान्वयन गर्न सकिने । • बिभिन्न कार्यक्रमबाट लक्षित समुदायको चेतनास्तर वृद्धि हुदै गएको । • आवधिक योजना अनुसार उद्देश्य, रणनीति तथा नतिजामा लैङ्गिक तथा सामाजिक रुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समूहको आर्थिक तथा सामाजिक हैसियतमा परिवर्तन एवम् रुपान्तरण ल्याउन आवश्यक कार्यक्रमहरु तय सकिने । • आवधिक तथा क्षेत्रगत योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ पार्श्वचित्रवाट प्राप्त लिङ्ग, उमेर, भूगोल, जातजाति, भाषा, सस्कृति, वर्ग, अपाङ्गता भएका व्यक्ति आदि अनुसारको अवस्था विश्लेषण गरि आवश्यकता पहिचान गर्न सकिने । • महिला तथा पिछडिएका समुदायहरुलाई स्थानीय स्तरमै कानुन निर्माण गरी सहभागी गराउने अवसर रहेको	• राजनैतिक मतक्यता नहुनु • स्थानीय जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरु लैससासको बिषयमा संवेदनशिल नहुनु । • राजनैतिक नेतृत्वमा इच्छा शक्तिको कमीको कारण समय प्रयाप्त नदिनु • पर्याप्त बजेट तथा आन्तरिक स्रोत नहुनु, मानवीय श्रोतको कमी, • विभेदमा रहेका बर्ग तथा समुदायलाई सशक्तिकरण गर्न तथा उत्प्रेरित गर्न • लक्षित बर्ग समुदायको सहभागिता लगायत अधिकार सुनिश्चित गर्न लैससास बिषयमा क्षमता विकासको अभाव । • संघिय कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम स्थानीयकरण गर्न स्थानीय सरकार लैससास विषय प्रति गम्भीर हुन नसक्नु • नीति तथा कानून निर्माण गर्दा वा पहिले बनेको नीति तथा कानुनमा लैससास बिषय समावेश गर्ने कुरामा व्यापक छलफल हुन नसक्नु । • लैससास विषयलाई सहज रुपमा

				स्वीकार्न नसक्नु । ● जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीहरुमा लैंससास विषयको व्यापक जानकारी गराउन नसक्नु ।
संस्थागत व्यवस्था	● पालिकाबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिला हिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागू गरेको । ● पालिकाले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा लक्षित वर्गको प्रतिनिधित्वलाई समेटेको ● पालिकामा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि वार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरी छुट्टै कोष स्थापना भएको । ● आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समूहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरिएको ● पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथा तथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरेको ।	● गाउँपालिकाको निर्णायक तहमा (कर्मचारी/पदाधिकारी) महिलाहरूको समान रुपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न कार्यविधि निर्माण गर्ने ● लैङ्गिकमैत्री कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी नियमावली बनाउने ● विषयगत शाखाका कर्मचारीलाई सांकेतिक भाषा, लगायत मगर भाषामा तालिम प्रदान गर्ने ● जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि सकारात्मक विभेदको नीति अवलम्बन गर्ने ● महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि पालिका लैससास रणनीति कार्यान्वयनमा ल्याउने ● पालिकामा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था गरी तदानुसार कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान गरिनु पर्ने ● स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा लक्षित समुहको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्नुपर्ने ● पालिकाले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हित हुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने ● पालिकाले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे पनि कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट	● पालिकाले आफनो भुगोल र जनसंख्याको आधारमा कर्मचारी प्रशासन नियमावलीलाई समावेशी बनाउन सक्ने, ● लैसासास मैत्री क्षमता विकास योजना निर्माण गरी बजेट विनियोजन गर्न सक्ने, ● लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था गरी तदानुसार कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान गर्न सक्ने ● लक्षित वर्गका पदाधिकारी र कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धिको लागि सकारात्मक विभेदको नीति अवलम्बन गर्न सक्ने, ● स्थानीय सरकारले आवश्यक पर्ने संस्थागत व्यवस्था कार्यविधि बनाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने कानूनी अधिकार रहेको । ● योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन लैङ्गिक तथा समावेशी सहभागिता सुनिश्चित भएमा सेवा प्रवाह चुस्त-दुरुस्त र छिटो-छरितो हुने । ● पालिकाले स्पष्ट नीति बनाई लैससासमैत्री भौतिक संरचना निर्माण गर्न गराउन निर्देशन गर्न सक्ने । ● खण्डिकृत तथ्यांक अद्यावधिक गर्न सकेमा लक्षित समुदायको समस्या पहिँचान गर्न सहज हुने ।	● प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको सरुवा चाँडो चाँडो हुनु, ● जनप्रतिनिधि र कर्मचारी बीचमा प्रभावकारी समन्वय अभाव ● संघ तथा प्रदेश स्तरमा निर्मित संरचनाहरुको स्थानीय संरचनासंग समन्वय गर्न ● राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानूनहरुको समयमै स्थानीयकरण हुन नसक्नु । ● पालिकाको आफ्नो आन्तरिक स्रोत कमी हुनु । ● वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका लागि निश्चित बजेट सिमा नतोकिनु । ● सबै वडाहरुमा सबै प्रकारका खण्डिकृत तथ्यांक व्यबस्थापन नहुनु । ● स्थानीय तहमा सम्बन्धित बिषय विज्ञको अभाव । ● पालिकाको जनशक्ति तथा बजेट व्यवस्थापन कमी हुनु

		तथा खर्च सम्बन्धी सूचना दिने व्यवस्था गर्ने ।		
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	● पालिकाले सञ्चालन गरेको तालिमका विषयवस्तु प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्वेदनशील भाषाको प्रयोग तथा महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको । ● पालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्ने मानवीय श्रोत रहेको । ● महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन हुने गरेको । ● महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको । ● स्थानीय सरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने गरेको । ● पालिकाले विपद् व्यवस्थापन नीतिगत व्यवस्था गर्दा लक्षित वर्गसग छलफल गरेको पालिकाले विपद् व्यवस्थापनको क्रममा	● लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने ● पालिकाको सबै पदाधिकारीर कमर्चारीहरू र लक्षित वर्गलाई प्रदान गरिएको लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंसा सम्बन्धी तालिमको प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्ने ● पालिकामा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्वन्धी जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने । ● महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा पालिकाका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई अनुशिक्षण दिने ● लैङ्गिक हिँसारहित गाउँपालिका घोषणाको लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने ● जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, विषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने ● स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नुपर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने ● महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने र ● महिलाको कानूनी हक अधिकार, एकल महिला,	● स्थानीय सरकारले लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्न सक्ने, ● पालिकाले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिमको प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्न सक्ने, ● कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुका लागी आवश्क क्षमता विकासका कार्यक्रम स्थानीय तह आफैले संचालन गर्न सक्ने, ● पालिकाले मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्बन्धी जनशक्तिको व्यवस्था गर्न सक्ने ● समान तथा समावेशी सहभागिताका लागि जनप्रतिनिधी सकारात्म्क रहनु र ● मानव संशाधन बिकासका लागि कार्ययोजना बनाई कार्यान्वियन गर्न पालिका प्रतिबद्ध रहेको छ । ● कार्यपालिका सदस्य, सभाको सदस्य र प्रमुख प्रशाकिय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानून निर्माण प्रक्रियाको बारेमा पालिकाले तालिम सञ्चाल गर्न सक्ने	● बजेट विनियोजनको प्राथमिकता भौतिक विकासमा हुनु ● लैङ्गिक संवेदनशिल कर्मचारी प्रशासन नियमावली बनाउन नेतृत्वको प्राथमिकतामा नपर्नु ● स्थानीय तहमा योग्य कर्मचारीको निरन्तरमा कमी ● क्षमता बिकासका कार्यक्रम संचालन गर्न स्थानीय विज्ञको अभाव रहेको । ● पालिकाको लैससास विकास सम्बन्धी कार्ययोजना नहुनु । ● पालिकामा आबश्यक श्रोत साधन र दक्ष जनशक्तिको अभाव हुनु । ● मानव संशाधन बिकासका लागि पर्याप्त बजेट विनियोजन नहुनु ।

	लक्षित वर्गलाई प्राथमिकतामा राखी गरिएको	चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरूद्धका कार्यक्रमहरूको प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्ने । ● विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा परिचालन गर्न कार्यविधि अद्यावधिक गर्ने ।		

सेवा प्रवाह	पालिकाका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजाइन, लगत अनुमान तयार गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले निर्वाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैससासमैत्री बनाउने अभ्यास थालनी गरेको स्थानीय तहका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार सम्बन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा लक्षित वर्ग मैत्री बनाउन निर्देशन गरेको
	● परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धी कार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन गरिएका ।
	● ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरेको ।
		● पालिकाले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परम्परागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न वैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न नीति तथा सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने,आयोजनाहरूलाई योजना तथा बजेटमा प्राथमिकता दिने ।
		● स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तन पानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्बन्धी नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने
		  ● महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बीमाको प्रभाव मुल्यांकन गर्न
		  ● अशिक्षित महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजनलाई नियमित रुपमा गर्ने ।
		  ● पालिकाको आयोजना
			● सेवा प्रवाहका लागी आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था रहेको ।
			● लैससासमैत्री सेवा प्रवाहका लागि कार्यनीति बनाई लागू गर्न सकेमा सेवामा समावेशी पहुँच वृद्धि हुने ।
			● महिलामैत्री वातावरण निर्माणका लागि सार्वजनिक निकायमा स्तनपान कक्ष र लैंङ्गिक मैत्री सौचालय व्यवस्थापन गर्न सकिने ।
			● गरिबी नक्सांकन र बेरोजगार पहिचान गरी तथ्यांक अद्यावधिक गरेमा लैससासमैत्री योजना तथा बजेट निर्माणमा सहयोग पुग्ने लैससासमैत्री सेवा प्रणालीको विकासका लागि जनप्रतिनिधिहरु सकारात्मक रहनु ।
			● महिला स्वास्थ्य सुदृढिकरणका लागि पालिकाले महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी नीति ल्याउनु ।
			● पालिकाले महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बीमाको प्रभाव मुल्यांकन गर्न सक्ने
			● प्रौढ शिक्षा तथा किशोरी शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्ने,
			● फोहोर व्यवस्थापनको लागि पालिकाले कार्यविधि
				● जनप्रतिनिधिहरुको पूर्वाधार विकासमा बढी चासो हुनु
				● पालिकाले सेवा प्रवाहलाई लैससासमैत्री बनाउन जनप्रतिनिधिको प्रथामिकतामा नपर्नु,
				● समुदाय तहमा लैससास सम्बन्धी जनचेतनाका कमि हुनु ।
				● सामाजिक, आर्थिक, साँस्कृतिक पछौटेपना कामयै रहनु ।
				● अन्य सार्वजनिक निकाय तथा निजी क्षेत्रबाट हुने भवन निर्माण एवं भौतिक संरचनाहरु महिला, बालबालिका, अपांग मैत्री हुनका लागि पालिकाले नीति बनाई लागू गर्न नसकेको ।
				● स्थानीय तहमा विद्यमान कानुनी प्रावधानहरुको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न नसकिएको ।
				● बजार अनुगमन गरी मँहगी नियन्त्रण गर्न र सुपथ मूल्यको सहकारी पसल सञ्चालन गर्न स्थानीय

		तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा केही वडामा खुला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान कार्यक्रमलाई वार्षिक योजनामा राखि बजेट विनियोजन गर्ने	बनाउन सक्ने ● वैदेशिक श्रममा जाने पहिलाहरुलाई आवश्यक पर्ने तालिम निःशुल्क उपलब्ध गराउन सक्ने	जनप्रतिनिधिहरुको प्राथमिकतामा नपर्नु
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	● स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा पालिकाको नीति बमोजिम गर्ने गरेको संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता अनुसार कार्यक्रम सहितको बजेट विनियोजन गरेको ● स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको । ● स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको । ● लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमित रुपमा कार्य हुने गरेको । ● लैङ्गिक समानतातथा	● पालिकाले भ्रष्टाचार विरुद्ध लैससास मैत्री रणनीति अवलम्बन गर्नुपर्ने ● पालिकाले सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरणलाई नियमित गर्ने । ● पालिकाले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा लक्षित वर्गले दिएको सुझावहरुलाई कार्ययोजन बनाई लागू गर्ने ● स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमहरु लक्षित वर्गलाई जानकारी गराउन वडामा अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ● स्थानीय सरकारले समावेशीकरण तथा लैंगिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह र स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रसारण गर्ने । ● पालिकाले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने । ● पालिकाले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका	● स्थानीय तहले भ्रष्टाचार सम्बन्धी कार्यविधि बनाई कार्य गर्न सक्ने । ● सूचना प्रणाली लैससासमैत्री बनाउन सकेमा सबै सरोकारवाला लक्षित समुदायको सूचनामा पहुँच वृद्धि हुने । ● लैंससासमैत्री कानून बनाई लागू गर्न सकेमा लैससासमैत्री स्थानीय शासन अवलम्बन गर्न सकिने । ● चौमासिक रुपमा सार्वजनिक सुनवाई गर्न सक्ने ● नियमित सार्वजनिक सुनुवाइमा लक्षित वर्ग समुदायको सहभागिता सुनिश्चित गर्न सकेमा समयमै सवाल उठान भई सम्बोधनका लागि सहज हुने । ● महिला, दलित, बालबालिका, जेष्ठ नागरीक, अपांगहरुका लागि विनियोजन गरेको बजेट सबै सरोकारवालाको जानकारीका लागि नियमित सार्वजनिक गर्ने गरेमा उनीहरुले प्रत्यक्ष लाभ लिन सहज हुने । ● लैङ्गिक समानता तथा	● स्थानीय तहले भ्रष्टाचार सम्बन्धी कार्यविधि बनाउन जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको प्राथमिकतामा पर्न नसक्ने । ● सूचना प्रणाली लैससासमैत्री बनाउन कम चासो ● स्थानीय तहमा भाषा विज्ञको अभाव ● समुदायमा समान बुझाईको अभाव ● सार्वजनिक सरोकारका सूचनाहरु सबै लक्षित वर्गसम्म पुग्न नसक्नु । ● जनचेतनामूलक अभियान कार्यक्रम संचालनका लागि पर्याप्त बजेटको कमी । ● पालिकाबाट सार्वजनिक गरिएका सूचना तथा जानकारीहरु सबै सरोकारवालाको पहुँच हुन नसक्नु । ● पालिकाले सबै वडामा इन्टरनट्को व्यवस्था गरेपनि प्रविधि अवरोध भई सबै स्थानमा

	समावेशी विकासको लागि सञ्जालको प्रतिनिधिहरुलाई क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरेको	कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने । ● महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि पालिकाले राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरूद्धको कार्ययोजनालाई स्थानीयकरण गर्न	सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्न सक्ने ● महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारले पालिको कार्ययोजना बनाउन बजेट विनियोजन गर्न सक्ने	समयमै सूचना प्रवाह गर्न र सूचना सेवा लिन कठिनाई । ● लक्षित बर्ग समुदायलाई विकास प्रक्रियामा सहजै सहभागि गराउन नसक्नु । ● राष्ट्रिय कार्ययोजनाहरुलाई स्थानीयकरण गर्न स्थानीय तहमा विज्ञको अभाव

१२. लैससास विकास कार्ययोजना

बगनासकाली गाउँपालिका
लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास कार्ययोजना
फागुन, २०७९

मूल शीर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने । नपर्ने	
पूर्णाङ्क	**प्राप्ताङ्क**		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
नीति, कानून र योजना २०	०	लैससास मैत्री नीति निर्माण गर्न टोली निर्माण गर्ने	लैससास कार्यान्वयन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका	बैशाख २०८०		√
	०	गाउँपालिकाको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुरा समावेश गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		√
	०	लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	मंसिर २०८०		√
	०	गाउँपालिकामा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्न श्रम व्यवस्थापन कार्यविधि बनाउने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	पौष २०८०	बजेट विनियोजन गर्नुपर्ने	
	०	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	मंसिर २०८०	योजना शाखा	
	०.५	गाउँपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा वञ्चितीकरणमा परेको समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने	स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका	मंसिर २०८०	लैससास कार्यन्वयन समिति	√
	०.५	गाउँपालिका, बस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहहरूको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरण गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	जेष्ठ २०८०		√
	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	जेष्ठ २०८०		√

	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		√
	०	गाउँपालिकाले दीगो विकासका लक्ष्यहरू मध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गर्न बजेट विनियोजन गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०	विज्ञ	
	०	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका, अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गका समूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	बैशाख २०८०		√
	०	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		√
	०	परीक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट व्यवस्था गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		√
	०.५	गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		√
संस्थागत व्यवस्था २०	०.५	गाउँपालिका निर्णायक तहमा (कर्मचारी/पदाधिकारी) महिलाहरूको समान रुपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न नीतिगत निर्णय गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	असोज २०८०		√
	०	लैङ्गिक र समावेशीकरण मैत्री कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी नियमावली बनाउने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	असोज २०८०		√
	०	विषयगत शाखाका कर्मचारी सांकेतिक भाषाको तालिम प्रदान गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	भाद्र २०८०	विज्ञ	
	०	जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि सकारात्मक विभेदको नीति निर्माण गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	श्रावण २०८०	विज्ञ	
	०.५	महिला र पुरुष बीचको असमानता हटाउन तथा	लैससास कार्यान्वयन	गाउँपालिका	गाउँपालिका	बैशाख २०८०		√

		सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि पालिका लैससास रणनीति कार्यान्वयनमा ल्याउने	समिति					
	०.५	पालिकामा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था गरी तदानुसार कार्यशर्त र जिम्मेवारी सहितको पत्र दिने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	बैशाख २०८०		√
	०.५	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था नीतिगत रुपमा गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा		√
	०	पालिकाले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हित हुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा		√
	०.५	पालिकाले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरी कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने व्यवस्था गर्ने ।	लेखा शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा		√
	०	पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गर्ने गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	भाद्र २०८०	विज्ञ	
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	०	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		√
	०	पालिकाको सबै पदाधिकारी र कर्मचारीहरू र लक्षित वर्गलाई प्रदान गरिएको लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिमको प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्ने	अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा	विज्ञ	
	०	पालिकामा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्वन्धी जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने ।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	असोज २०८०		√
	०.५	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा पालिकाका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई अनुशिक्षण दिने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	असोज २०८०	विज्ञ	
	०	लैङ्गिक हिँसारहित गाउँपालिका	महिला तथा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ	विज्ञ	

		घोषणाको लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने	बालबालिका शाखा			२०८०		
	०	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	मंसिर २०८०	विज्ञ	
	०	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	माघ २०८०	विज्ञ	
	०.५	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन नभएको र यसले महिलाको कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा विरूद्धका कार्यक्रमहरूको प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा	श्रोत व्यक्ति	
	०	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा परिचालन गर्न कार्यविधि अद्यावधिक गर्ने ।	विपद् व्यवस्थापन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका	बैशाख २०८०	थप बजेट	
सेवा प्रवाह २०	०.५	पालिकाले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परम्परागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न वैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न नीति तथा सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरूलाई योजना तथा	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	जेष्ठ २०८०		√

		बजेटमा प्राथमिकता दिने ।						
	०	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्बन्धी नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	जेष्ठ २०८०		√
	०.५	महिला, गरिब, निमुखा र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बीमाको प्रभाव मूल्यांकन गर्न	स्वास्थ्य शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमि त रुपमा	श्रोत व्यक्ति	
	०.५	अशिक्षित महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजनलाई नियमित रुपमा गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		√
	०	पालिकाको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रिय सहभागितामा केही वडामा खुला दिसामुक्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान कार्यक्रमलाई वार्षिक योजनामा राखी बजेट विनियोजन गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		
	०	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रमलाई वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा राखी बजेट विनियोजन गर्ने ।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		√
	०	महिलाहरू बढी मात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		

		सक्रिय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परम्परागत इनार र कुँवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालनको लागि वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गर्ने ।						
	०	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम बार्षिक योजनामा राखी बजेट विनियोजन गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		√
	०	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको कार्यक्रमहरुलाई वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा र बजेट विनियोजन गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०		√
	०	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथ मूल्य सहकारी पसलहरू सञ्चालन गर्न बजेट विनियोजन गर्ने	कृषि शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०	थप बजेट	
सुशासन तथा उत्तरदायित्व २०	०	पालिकाले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकारलाई सुनिश्चित गर्ने सुशासन प्रवर्द्धन कार्यविधि तयार गर्ने ।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	फाल्गुन २०८०	विज्ञ	
	०.५	पालिकाले सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरणलाई नियमित गर्ने ।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा		√
	०.५	पालिकाले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा लक्षित वर्गले उठान गरेको सुझावलाई कार्ययोजन बनाई कार्यान्वियन गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा		√
	०.५	स्थानीय सरकारले नियमित रुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको बारेमा	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	भाद्र २०८०		√

		महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिकलाई जानकारी गराउन वडामा अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।						
	०.५	स्थानीय सरकारले समावेशीकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह र स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रसारण गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा	सुचना तथा प्रविधि शाखा	
	०	पालिकाले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा	थप बजेट	
	०	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत विरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारले पालिको कार्ययोजना बनाउन बजेट विनियोजन गर्ने	लैससास कार्यान्वयन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका	आषाढ २०८०	श्रोत व्यक्ति	

निश्कर्ष:

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणलाई आफनो प्राथमिक दायित्व मानी आवश्यक चरण र प्रक्रिया पूरा गरी दुई दिने कार्यशाला सफलतापूर्वक सम्पन्न भएको थियो । कार्यदल र विज्ञको सहयोगमा गाउँपालिकाका विषयगत शाखाका कर्मचारीहरु तथा अन्य पदाधिकारीहरुसंग छलफल गरी गाउँपालिकामा लैङ्गिक संवेदनशीलताको विषयलाई अध्ययन गरेको थियो । यसैक्रममा गाउँपालिकामा उपलब्ध नीति तथा कार्यक्रम लगायतका अन्य कार्यविधि, लैससास रणनीति लगायतका दस्तावेजहरु अध्ययन समेत गरिएको थियो ।

गाउँपालिकाको पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु बीच छलफल गरी सूचकहरुमा अंक प्रदान गरिसकेपछि दोस्रो दिन लैससास अभिमुखिकरण तथा सूचकहरुमा थप छलफल गरिएको थियो । यसै गरी सूचकहरुको प्राप्ताङ्कको आधारमा अन्तराल विश्लेषण गर्दै आगामी दिनमा पालिकाले गर्नुपर्ने कामको सूचीसहितको कार्य योजना तयार गरिएको थियो ।

लैससास परीक्षण गाउँपालिकाले विगतलाई विश्लेषण गरी सबल पक्ष र आगामी दिन अवलम्बन गर्नुपर्ने क्षेत्र पहिचान गरी त्यसलाई पूरा गर्न कार्ययोजना बनेको छ । यस क्रममा पालिकाले जनाएका प्रतिबद्धताहरु र सुधार

गर्नुपर्ने पक्षहरुलाई सम्बोधन हुने गरी तय गरेका वार्षिक कार्ययोजनाहरु पूर्णतः कार्यान्वयन भई लैङ्गिक परीक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिन सकेमा स्थानीय तहले लैंगिक मूलप्रवाहीकरण तर्फ अग्रसरता हुने देखिन्छ ।

यसै क्रममा गाउँपालिकाकामा उपलब्ध नीति तथा कार्यक्रम लगायतका अन्य कार्यविधि एवं दस्तावेजहरु अध्ययन समेत गरिएको थियो । गाउँपालिकाबाट सञ्चालन भइरहेका योजनाहरुका उपभोक्ता समितिहरुमा लैङ्गिक संवेदनशीलता कार्यान्वयनको प्रभावकारितालाई लक्षित समूहमा छलफल गरी अध्ययन गरिएको थियो । लैससास परीक्षणलाई विभिन्न चरणमा सम्पन्न गरिएको थियो । लैससास परीक्षणको क्रममा जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुसंग औपचारिकता तथा अनौपचारिक छलफल भएको थियो । छलफल गर्दा लैससासको क्षेत्रमा समान्यरुपमा गर्न सक्ने कुराहरु जस्तैः लैससास फोकल पर्सनलाई कार्य क्षेत्र सहितको चिठी नदिएको, महिलाको स्यानिटरी प्याड व्यवस्थालाई निरन्तता नदिएको, लक्षित वर्गलाई पालिकाले निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन नगरेको आदि कुरालाई स्वीकार गरेको र आउने दिनमा यसलाई प्रभावकारीरुपमा कार्यान्वयन गर्न प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नुका साथ लैससास परीक्षणको कार्य योजनालाई कार्यान्वयन गर्न प्रतिबद्धता पत्र समेत उपलब्ध गराएकोले पालिका लैससासको क्षेत्रमा संवेदनशील भएको महसुस भयो ।

सुझावहरु

लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण क्रममा दुई दिनसम्म सूचक र कार्ययोजना बनेको छ । लैससास परीक्षणको क्रममा गरिएको छलफल, अवलोकन तथा लेखाजोखाको आधारमा स्थानीय तहहरुलाई लैससास मैत्री बनाउनका लागि निम्न सुझावहरु छन् :

- गाउँपालिकाले अनिवार्य लैससास टोली गठन गरी नीति तथा कानूनहरुलाई लैससास मैत्री बनाउने,
- लैससास लक्षित सेवा प्रवाहका लागि पालिकामा हेल्पडेस्क स्थापना गर्नुपर्ने,
- लैससास परीक्षणबाट देखा परेका कमजोर पक्ष तथा कम नतिजा प्राप्त शीर्षकहरु माथि समीक्षा गरेर आगामी वार्षिक तथा आवाधिक योजनामा समेट्नु पर्ने,
- परीक्षण पश्चात् सुधार गर्नुपर्ने पक्ष माथि बनाईएको कार्ययोजनालाई कार्यान्वयन गर्न विषेश नीति र वजेटको व्यवस्था गरी योजना कार्यान्वयन समिति बनाई अघि बढ्नुपर्ने ।
  लैससास रणनीतिलाई अनुमोदन गरी लैससास परीक्षण प्रत्येक वर्ष गर्न वातावरणको सृजना गर्नु पर्छ ।
- लैससास परीक्षण पश्चात् बनेको कार्ययोजनालाई अगामी वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्वयनको सुनिश्तता गरिनु पर्छ ।
- पालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीतिलाई पालिकाले अनुमोदन गर्नु पर्छ
- लैससासका क्षेत्रमा रहेका विद्यमान समस्या समाधान गर्न लैससासमैत्री कानून, नीति तथा योजना निर्माण गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्दछ ।
- योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरिबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्व-रोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने र वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

अनुसूचि,

१. अनुसूची

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
१	नीति, कानून, योजना २०	नीति र कानूनमासमावेशिता सहभागिता	८	१.१.१	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको बिषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरे नगरेको	०-१	०	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको बिषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरेको	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा, मस्यौदाको बिषयवस्तु र शब्द चयन आँसिक रुपमामात्र समावेशी र सहभागितामूलक हुने गरेको	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा गर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको बिषयवस्तु र समावेशी शब्द चयन र सहभागितामूलक हुने गरेको	लैससास नीति हेर्न लैससासमैत्री टोली गठन नभएको
२				१.१.२	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे, नगरेको	०-१	०	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए, नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे आँशिक रुपमा मात्र लेखाजोखा गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए, नभएको बारे लेखाजोखा गर्ने नगरेको	सैद्धान्तिक छलफल हुनेको तर लिखित कागजात नभएको
३				१.१.३	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुराहरू समावेश भए/ नभएको	०-१	०.५	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुराहरू समावेश भएको	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुराहरू आँसिक रुपमा मात्र समावेश भएको	स्थानीय सरकारको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानून, नीति, आवधिक र वार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्बन्धी कुराहरू समावेश नभएको	आवधिक योजना नभएको तर वार्षिक योजना बजेटमा लक्षित वर्गलाई कार्यक्रम र बजेट विनियोजन गरिएको ।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
४				१.१.४	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीतिहरु छन/छैनन् (स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको)	०-१	०	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्नेसम्बन्धी अलग्गै नीति भएको र यस्तो नीति स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश गरिएको	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै भएको तर स्थानीय ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश नगरिएको	स्थानीय सरकारको महिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्नेसम्बन्धी अलग्गै नीति नभएको र स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकामा समेत कुनै खास व्यवस्था नगरिएको	सामाजिक विभेद अन्त गर्नको लागि बजेट विनियोजन गरेको तर पालिकाले लैससास परीक्षण सम्बन्धी बजेट योजना नगरेको ।
५				१.१.५	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्न पर्याप्त प्रावधान व्यवस्था गरिएको छ /छैन	०-१	०	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा वञ्चितिमा परेकोसमुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्न पर्याप्त प्रावधान राखिएको	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्ने खालका केही प्रावधान मात्र समावेश गरिएको	स्थानीय तहले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा वञ्चितिमा परेको समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्न कुनै प्रावधान नराखिएको	नीति तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक हिंसा रोक्न कार्यक्रम र बजेट विनियोजन गरेको तर लगायत सबैप्रकारको विभेद न्यूनिकरण विरुद्ध स्पष्ट छुट्टै ऐन नभएको ।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू											
नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।											
सिनं	मूल बिषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
६				१.१.६	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिँसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध मिलाए /नमिलाएको	०-१	१	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध मिलाएको र सोहि अनुरूप कार्यन्वयन हुने गरेको	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध मिलाएको तर कार्यान्वयन नभएको	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीय स्तरमा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुनेहिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रबन्ध नमिलाएको	न्यायिक समिति गठन भई क्रियाशिल रहेको, न्यायिक समितिमा उजुरी अभिलेख र समाधान गर्ने गरेको ।
७				१.१.७	महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहे/ नरहेको	०-१	१	महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको	महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने केही प्रावधान मात्र रहेको	महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको	पालिकाले दिने ज्यालामा विभेद गरेको छैन
८				१.१.८	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधानरहे /नरहेको	०-१	०	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधानहरु रहेको	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने केही प्रावधानरहेको	स्थानीय तहको नीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको	पालिकाले श्रम सम्बन्धी कार्यविधि नबनाए पनि श्रममा विभेद नगर्न भनेर नीति तथा कार्यक्रममा रहेको
९		योजना तर्जुमा तथाकार्यान्वयन	८	१.२.१	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति,कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको छ। छैन	०-१	०.५	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि आँसिक रुपमा मात्र नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति , कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश नगरिएको	लैससास दृष्टिले मापन योग्य लक्ष्य , उद्देश्य राख्ने नगरिएको । गाउँपालिकाले लक्षित बर्गका लागि योजना तथा बजेट राखको ।

तालिका १: लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
१०				१.२.२	गाउँपालिका / नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा वञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरे / नगरेको	०-१	०	गाउँपालिका / नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा वञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउनेगरेको	गाउँपालिका /नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारणगर्दा महिला, बालबालिका, तथा वञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूह मध्ये केहीको लागि मात्र प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउनेगरेको	गाउँपालिका /नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा वञ्चितीकरणमा परेको समूहको लागि वा प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने नगरेको	लक्षित समूहको लागि बजेट विनियोजन गरेको तर कुल बजेटको निश्चित प्रतिशत नतोकेको
११				१.२.३	स्थानीय सरकारको योजना सूची लक्षित समूहहरूको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्नेगरे / नगरेको (योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ, बस्तीस्तरबाट आएका योजना कार्यकमहरुलाई समेटे / नसमेटेको परीक्षण)	०-१	०.५	स्थानीय सरकारले गाउँ, बस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहहरूको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरेको।	स्थानीय सरकारले गाउँ, बस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा केही मात्र लक्षित समूहको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका केही योजनामात्र प्राथमिकीकरणमा पर्ने गरेको।	स्थानीय सरकारले गाउँ, बस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहको सक्रिय सहभागितामा तयार हुने नगरेको र उनीहरुले माग गरेका योजनाले सामान्यतया प्राथमिकता नपाउने गरेको।	बस्तीस्तरबाट लक्षित वर्गसंग सम्बन्धित योजना आएको र वडाले त्यसलाई अभिलेखिकरण गरेको योजना सूची गरेको र उपलब्ध बजेट अनुसार बजेट प्राथमिकता निर्धारण गरी विनियोजन गरेको तर सबै नपर्ने गरेको
१२				१.२.४	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भए /नभएको	०-१	१	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भएको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा सामान्य छलफल भएको	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल नभएको	समग्र आवश्यकता को आधारमा योजना छुट्याउने गरेको तर व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता विश्लेषण गर्ने नगरेको।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू											
नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।											
सिनं	मूल बिषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
१३				१.२.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमाआवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए। नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन)	०-१	०.५	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमाआवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिएको	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमाआवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसार केही कार्यक्रम तय हुने गरेको	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमाआवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने नगरिएको	लक्षित बर्गलाई कार्यक्रम र बजेट छुट्ट्याई काम गरेको तर अवस्था विश्लेषण गर्ने नगरेको र प्रतिवेदन दस्तावेज नराखेको।
१४				१.२.६	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजनहुने गरे। नगरेको	०-१	०	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजनगर्ने गरेको	स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसार केही कार्यक्रमहरूमा बजेट विनियोजनगर्ने गरेको	स्थानीय सरकारलेदीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानताप्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण नगरेको बजेट विनियोजन पनि गर्ने नगरेको	पालिकाले दिगो विकास लक्ष्य पूरा गर्ने गरी योजना बनाउन प्राथमिकता दिए पनि दस्तावेज नराखिएको।
१५				१.२.७	स्थानीय तहकायोजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्नेगरीबने। नबनेको	०-१	१	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्नेगरीबनेको	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई सिमित रुपमा प्रत्यक्ष लाभर केही अप्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरीबनेको	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्नेगरीनबनेको	लक्षित समूहलाई योजना कार्यक्रम अनुसार खर्च भएको।
१६				१.२.८	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता भए। नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए।नदिएको	०-१	०.५	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता भएको ,मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिएको	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता गर्ने र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिने नीति लिएको	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता नभएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी पनि नदिएको	उपभोक्ता समितिमा ४० प्रतिशत महिला सहभागिता रहेको मुख्य पदमध्ये १ जना कोषाध्यक्ष पदमा महिला अनिवार्य गरिएको।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
१७		बजेट तर्जुमा तथाकार्यान्वयन	४	१.३.१	बजेट तथाकार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिए । नगरिएको	०-१	०	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने नगरिएको	समस्या केलाउने गरे पनि बजेट बनाउनु पूर्व विश्लेषण गरेको दस्तावेज नभएको ।
१८				१.३.२	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षण नियमितरुपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए । नगरिएको	०-१	०	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षणनियमितरुपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरिएको	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षणगर्न कहिले काहीँ बजेटको व्यवस्था हुने गरेको	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षणगर्न बजेटको व्यवस्था हुने नगरेको	परीक्षण बारे कुनै योजना तथा बजेट विनियोजन नभएको ।
१९				१.३.३	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरिए । नगरिएको	०-१	०	परिक्षणपश्चातलैङ्गिक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरेको	परिक्षणपश्चातलैङ्गिक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेशभएपनि पर्याप्त नभएको	परिक्षणपश्चातलैङ्गिक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेटब्यवस्था हुने नगरेको	क्षमता विकास योजना नबनेको
२०				१.३.४	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चितप्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमाखर्च गरिए । नगरिएको रु बजेट तथाकार्यकमबीच भिडान)	०-१	०	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चितप्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमाखर्च गर्ने गरिएको।	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि कहिले कहीँ बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममाखर्च गर्ने गरिएको।	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि बजेट विनियोजन तथा उनीहरूको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने नगरिएको।	निश्चित बजेट तोक्ने प्रावधान नभएपनि बजेट र कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन भएको ।
२१	संस्थागत व्यवस्था २०	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	२.१.१	स्थानीय सरकारकोनिर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५०।५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व रहेकोछा।छैन रु	०-१	०.५	स्थानीय सरकारकोनिर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५०।५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व रहेकोअवस्था ।	स्थानीय सरकारकोनिर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५०।५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत प्रतिनिधित्व रहेकोअवस्था	स्थानीय सरकारकोनिर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५०।५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत पनि प्रतिनिधित्व नरहेकोअवस्था	निर्णायक तहमा कर्मचारी पदाधिकारीमा कम्तीमा ३३ प्रतिशत भएको तर ५० प्रतिशत नभएको ।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
२२				२.१.२	स्थानीय सरकारकाकर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीचसमावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुन सक्ने रणनीति लिइएको छ। छैन	०-१	0	स्थानीय सरकारकाकर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीचसमावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्नेरणनीति लिइएको अवस्था।	स्थानीय सरकारकाकर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायमध्येबाट केही समावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको सिमित समावेशी प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति लिइएको अवस्था।	स्थानीय सरकारकाकर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीचसमावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्नेरणनीति लिइएको छैन।	लैससामैत्री कर्मचारी नियमावली नभएको ।
२३				२.१.३	स्थानीय सरकारले महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने गरेको। नगरेको ?	०-१	0.५	स्थानीय सरकारले महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत सेवा दिने गरेको।	स्थानीय सरकारले महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको जनप्रतिनिधि समावेश गरेको कार्यटोली मार्फत दिने गरेको।	स्थानीय सरकारले महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेर सेवा दिने नगरेको।	सबैले नेपाली भाषामा सेवा प्रदान गरेको । तर कर्मचारीलाई मगर र सांकेतिक भाषाको बारमा तालिम नपाएको
२४				२.१.४	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको। नलिएको	०-१	0	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुनेगरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई समेत सेवा प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर पाइने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति नरहेको।	क्षमता अभिवृद्धिका लागि बजेट छ तर छुट्टै उनीहरुका लागि सकारात्मक विभेदको नीति छैन ।
२५		कार्यप्रणालीसमावेशी	४	२.२.१	महिला रपुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहकोनिश्चित कार्यनीति छ। छैन	०-१	0	महिला रपुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहकोनिश्चित कार्यनीति रहेको।	महिला रपुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहकोनिश्चित कार्यनीति भएपनि कार्यान्वयनमा नरहेको।	महिला रपुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहकोनिश्चित कार्यनीति नरहेको।	लैंङ्गिक तथा सामाजिक विभेद हटाउने रणनीति बनाएको तर पालिकाले अनुमोदन नगरेको

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
२६				२.२.२	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था छा।छैन लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित गरिए।नगरिएको)	०-१	०	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको)	स्थानीय सरकारमालैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको) तर कार्यान्वयनमा नरहेको	स्थानीय सरकारमा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाको व्यवस्था नगरिएको ।	महिला तथा बालबालिका शाखालाई लैससासको कार्यान्वयन जिम्मेवारी मौखिक रुपमा दिइएको ।
२७				२.२.३	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाब महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागिआचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ । छैन रु	०-१	१	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाब महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागिआचार संहिता बनाएर लागु गरिएको ।	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाब र महिलाहिंसा नियन्त्रण सम्वन्धी आचार संहिता रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाब र महिलाहिंसा नियन्त्रण सम्वन्धी आचार संहिता केही पनि नरहेको ।	आचार संहिता रहेको ।
२८				२.२.४	योजना तर्जुमा समितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्वन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन गरे नगरेको	०-१	०.५	योजना तर्जुमासमितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता रहेको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्वन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन समेत गरेको	योजना तर्जुमासमितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता रहेतापनि यस समितिले वडा तहमा योजना सम्वन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन नगरेको	योजना तर्जुमासमितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता नरहेको र यस समितिले वडा तहमा योजना सम्वन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन समेत नगरेको	लैससास समिति गठन नभएको, प्रतिवेदन तयार नभएको । महिला तथा बालबालिका शाखालाई लैससासको कार्यान्वयन जिम्मेवारी दिइएको
२९		समिति, उपसमिति रकार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	२.३.१	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था रहे ।नरहेको रु	०-१	०.५	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था रहेको ।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था रहेपनि व्यवहारमा केहीकोमात्र प्रतिनिधित्व हुने गरेको।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था नरहेको ।	सबै समिति उपसमितिमा समावेशी प्रतिनिधित्व गराउने गरेको तर माइन्यूट छैन

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
३०				२.३.२	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाए। नपाएको	०-१	०.५	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाएको।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफलमा भागलिन पाए पनि निर्णय निर्माणमा भूमिका खेल्न नसकेको।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन नपाएको।	बैठकमा पूर्ण सहभागिता हुने गरेको तर सबै लक्षित वर्गका व्यक्तिले समान रुपमा निर्णयमा भाग लिने नगरेको। उनीहरुले निर्णयमा अडान लिएका कुनै दस्तावेज नभएको।
३१				२.३.३	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरे नगरेको	०-१	०	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरेको।	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी विश्लेषण नगरी नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरेको।	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी विश्लेषण र सुझाव केहीपनि दिने नगरेको।	कार्यक्रममा अनुगमन पश्चात् कार्यगत सुझाव दिने नगरेको। समग्र कार्यक्रम योजनाको सुझाव दिने नगरेको।
३२				२.३.४	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन हुने गरे नगरेको रु	०-१	०	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको प्रायः कार्यान्वयन हुने गरेको।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन कहिले काहीँमात्र हुने गरेको।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन हुने नगरेको।	केही कार्यान्वयन हुने गरेको तर कार्यान्वयन भए गरेको दस्तावेज नराखिएको।
३३		वित्त व्यवस्थापनप्रणालीमा समावेशिता	४	२.४.१	स्थानीय तहमा महिलाविकास, लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गरिएको। नगरिएको रु	०-१	१	स्थानीय तहमा महिलाविकास, लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना भएको।	स्थानीय तहमा महिलाविकास, लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गर्ने निर्णय भएको तर कार्यान्वयननभएको।	स्थानीय तहमा महिलाविकास, लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि छुट्टै कोष स्थापना नभएको।	लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष स्थापना गरिएको

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू												
नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।												
सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
३४				२.४.२	के आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएकोछ रु उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएकोछ	०-१	१	आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएकोतथाउनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको।	आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएकोतरउनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा भने नभएको।	आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकासर सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था तथाउनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नभएको।	लक्षित समूहका लागि योजना र बजेट छुट्याइएको छ ।
३५				२.४.३	के स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्थाभएको छ रु सो अनुसार कार्यक्रम पहिचानगरिएकोछ रु	०-१	०	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्थाभएको तथासो अनुसार कार्यक्रम पहिचानगरिएको।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्थाभएको तरसो अनुसार कार्यक्रम पहिचाननगरिएको।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेट तथा कार्यक्रम प्रवन्ध नै नभएको ।	लैङ्गिक हेल्पडेस्क संचालन भएको
३६				२.४.४	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचनाप्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे । नगरेको र कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने वा नदिने गरेको ।	०-१	१	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरेको र कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने गरेको ।	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे पनि कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने नगरेको ।	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था नगरेको र कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना पनि नदिने गरेको ।	बजेट र सूचना छ ।
३७		तथ्याङ्क सङ्कलन तथाव्यवस्थापन	४	२.५.१	के स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्याँक संकलनतथा अध्यावधिकगर्ने गरेको छ रु ९लिङ्गर ,जात ,उमेर , आर्थिक स्थिति आदि) ९गाऊं।नगर प्रोफाईल)	०-१	१	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका९लिङ्ग , र आर्थिक ,जात ,उमेर स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्यांङ्क संकलनगर्ने गरेको र खण्डीकृत तथ्यांङ्कको समय समयमा अध्यावधिकगर्ने गरेको छ ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका९लिङ्ग , र आर्थिक ,जात ,उमेर स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्याँक संकलनगरेको तर खण्डीकृत तथ्यांङ्कको अध्यावधिकनगरेको ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका९लिङ्ग , र आर्थिक ,जात ,उमेर स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्याँक संकलनपनि नगरेको ।	गाउँपालिको प्रोफाइलमा रहेको
३८				२.५.२	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गर । नगरेको (गाऊं।नगरप्रोफाईल)	०-१	०.५	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान गरेको तर छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन नगरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान नै नभएकोले छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने नगरेको	गरिबी नक्सांकन गरिएको तर प्रतिवेदन नआएकोले प्रोफाइलमा अद्यावधिक छैन ।

तालिका १: लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू											
नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।											
सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
३९				२.५.३	के स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ रु	०-१	०.५	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको।	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वियन नभएको।	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नगरेको।	स्थानीय विकास योजना र बजेट छ तर खण्डीकृत तथ्यांकको आधारमा छैन।
४०				२.५.४	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरे। नगरेको रु	०-१	१	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरेको।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन गरेपनि तथ्याँक अध्यावधिक नगरेको।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्यावधिक गर्ने नगरेको।	सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरु र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थित गरिएको।
४१	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	मानव संसाधन तथाक्षमता विकास	८	३.१.१	लैङ्गिक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन भए। नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए। नआएको ?	०-१	०	लैङ्गिक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने गरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको।	लैङ्गिक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार भएपनि छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको तथा यस्ता कार्यमा भए गरेको खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वियनमा नआएको	लैङ्गिक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार नगरेको, छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि समेत स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको।	क्षमता विकास कार्ययोजना नबनेको
४२				३.१.२	स्थानीय सरकारकापदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिएका छन् वाछैनन् र तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको थियो वा थिएन रु	०-१	०.५	स्थानीय सरकारकापदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको।	स्थानीय सरकारकापदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिए पनि तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको।	स्थानीय सरकारकासबै पदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम नलिएका र तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको।	कर्मचारी पदाधिकारीलाई केही तालिम भएको तर नियमित कार्ययोजना बनाई तालिम योजना र कार्यक्रम नभएको।
४३				३.१.३	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकतासमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ।छैन रु	०-१	१	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग तथा महिलाका आवश्यकतासमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको।	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकतासमेटिए पनि तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने नगरिएको।	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग हुने नगरेको , महिलाका आवश्यकतापनि नसमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण समेत लिने नगरिएको।	तालिमका प्रस्तुतिकरण तथा बिषयवस्तुहरुमा गुणस्तर, आवश्यक वस्तु समेटेको,

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू											
नोटः मूल्यॉंकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्यॉंकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।											
सिनं	मूल बिषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
४४				३.१.४	महिला तथालक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू ९प्राबिधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) छन ।छैनन् रु सो अनुसारको वजेटविनियोजन गरिएको छ ।छैन रु	०-१	०.५	महिला तथालक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूरहेका र सो अनुसारको वजेटविनियोजन हुने गरेको ।	महिला तथालक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूभएपनिसो अनुसारको वजेटविनियोजन हुने नगरेको ।	महिला तथालक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूर सो अनुसार वजेटविनियोजन हुने नगरेको ।	सबै लक्षित वर्ग समेटिएको छैन ।
४५				३.१.५	के स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत छन् रु ९विषयगत तालिमप्राप्त जनशक्ति संख्या)	०-१	०.५	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको ।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने केही मानवीय श्रोत रहेको ।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिने तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने मानवीय श्रोत नरहेको ।	मानवस्रोत छ तर पर्याप्त छैन ।
४६				३.१.६	के स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ रु	०-१	०	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था रहेको ।	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था भएपनि जनशक्ति नखटाइएको ।	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्वन्धी जनशक्ति नहेको ।	मानव संशाधन विकास इकाइ वा शाखा छैन
४७				३.१.७	महिला स्वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम रहे नरहेको र कार्यान्वयन भए नभएको । ९संचालित तालिम कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०	महिला स्वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन हुने गरेको ।	महिला स्वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाका हुने गरेपनि सबैले अवसर नपाएको ।	महिला स्वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाका हुने नगरेको र कार्यक्रम समेत नरहेको ।	लोकसेवा आयोगको तयारी कक्षा सञ्चालन गरेको प्रतिवेदन नभएको
४८				३.१.८	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ रु सोको लागि अभिमुखीकरणगरिएकोछ रु ९कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिन अभिमुखीकरणगरिएको ।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने कार्यक्रम रहेपनि सञ्चालन नभएको ।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी नभएको र यस्तो जानकारी दिने कुनै कार्यक्रम नरहेको ।	घोषणा पत्रको बारेमा अनुशिक्षण भएको छैन ।
४९		अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्का	४	३.२.१	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरीकार्यक्रम समयैमा सम्पन्न गरेको छ रु ९कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरीकार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको ।	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू रहेपनि सो अनुसारको बजेट विनियोजन तथा कार्यक्रम सञ्चालन नभएको ।	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू नरहेको र यसकालागि बजेट समेत विनियोजन हुने नगरेको ।	वडा तथा पालिका तहमा लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध अभियान संचालन छ ।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू										
नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।										
सिनं	**मूल बिषय**	**सहायक बिषय**	**अङ्क**	**सूचक नं**	**सूचक**	**सूचकको अङ्क**	**प्राप्ताङ्क**	**१ अंक आउने अवस्था**	**०.५ अंक आउने अवस्था**	**० अक आउने अवस्था**	**प्रमाणिकरण को आधार**
५०		र बिरूद्ध जनचेतना		३.२.२	लैङ्गिकहिँसारहित गाऊ ।नगरपालिका घोषणा गरेको छ रु ९घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसाविरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाएको छ रु ९घटेका घटना संख्या र लिइएका निर्णय)	०-१	०	लैङ्गिकहिँसारहित गाऊ ।नगरपालिका घोषणा भएको र महिला हिंसाविरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाइएको ।	लैङ्गिकहिँसारहित गाऊ ।नगरपालिका घोषणा भएपनि महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य रुपमा नघटेको ।	लैङ्गिकहिँसारहित गाऊ ।नगरपालिका घोषणा पनि नभएको र महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य संख्यमा रहेको ।	शुन्य सहनशिलता अपनाउने भनिए पनि गाउँपालिका घोषणा छैन ।
५१				३.२.३	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्नेगरेको छ रु ९कार्यकम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)	०-१	१	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिएको ।	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू स्थानीय सरकारहरूले संचालन गर्नेगरे पनि प्रभावकारी नभएको ।	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने नगरेको ।	कार्यक्रम तथा अभियान छन र पूर्ण बजेट र कार्यक्रम छ ।
५२				३.२.४	के स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै)जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालनगर्ने गरेको छ रु ९कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालनगर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि मध्ये केहीमात्र सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालनगर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालनहालसम्म नगरेको ।	बाल बिबाह, दाईजो विरुद्धको कार्यक्रम संचालन भएको ।
५३		कानूनी साक्षरता	४	३.३.१	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरिएको	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये केही सिमितलाई मात्र नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गरिएको ।	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये कसैलाई पनि नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण नगरिएको ।	स्थानीय कानून बनाउदा बिषयगत शाखालाई जानकारी र अभिमुखिकरण गराउने तर सबै शाखालाई जानकारी नहुने ।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
५४				३.३.२	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे। नगरेको ?	०-१	०	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख, प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरेको	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूमध्ये केहीलाईमात्र कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा अभिमुखीकरण गरिएको।	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा कुनैपनि अभिमुखीकरण नभएको।	सबै शाखा कर्मचारी लाई अभिमुखिकरण गरिएको छैन।
५५				३.३.३	के महिलाहरूकोलागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालित भएका छन रु ९जस्तैः कानूनी हकअधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारेअनुशिक्षण)	०-१	१	महिलाहरूकोलागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी -कानूनी हकअधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारेनियमितरुपमाअनुशिक्षण हुने गरेको।	महिलाहरूकोलागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी -कानूनी हकअधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका केही बिषयमा अभिमुखिकरण हुने गरेको।	महिलाहरूकोलागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी -कानूनी हकअधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारेअनुशिक्षण नभएको।	अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम भएको
५६				३.३.४	महिलाहरूको लागिसंचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट के उनीहरु लाभान्वितभएका छन् रु ९जस्तैः कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटीबेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धकाकार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण र यसको असर)	०-१	१	महिलाहरूको लागिसंचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटीबेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धमहिलाहरू सशक्तिकरण भएको।	महिलाहरूको लागिसंचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटीबेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धकाबिषयहरु मध्ये केहीमा महिलाहरूको सशक्तिकरण भएको।	महिलाहरूको लागिसंचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन नभएको र यसले महिलाको कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटीबेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धकाकार्यक्रमहरूमा महिलाहरु सशक्त नभएको।	वार्षिक रुपमा महिला अधिकार सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भएको।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू
नोटः मूल्यॉंकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्यॉंकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
५७		विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता	४	३.४.१	स्थानीय सरकारलेविपद व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृतगर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्स गरे । नगरेको र यस्तादस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान रहे। नरहेको रु	०-१	०.५	स्थानीय सरकारलेविपद व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृतगर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्स हुने गरेको र यस्तादस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान समेत रहेको ।	स्थानीय सरकारलेविपद व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृतगर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका सिमित व्यक्तिसँगमात्र परामर्श लिने गरेको र यस्तादस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान नरहेको ।	स्थानीय सरकारलेविपद व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृतगर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श लिने नगरेको र यस्तादस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरीएको विशेष राहतको प्रावधान समेत नरहेको ।	विपद् व्यवस्थापन कार्यविधि छ ।
५८				३.४.२	स्थानीयस्तरको विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरे । नगरेको रु	०-१	०.५	स्थानीयस्तरको विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको ।	स्थानीयस्तरको विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहका महिला रकेही वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको ।	स्थानीयस्तरको विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहका महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको तथ्याङ्क नराखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको ।	राहत वितरण छ ।
५९				३.४.३	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा उनीहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी गर्ने गरे । नगरेको रु	०-१	१	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा उनीहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरेको ।	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा केही वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा उनीहरूलाई प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरेको ।	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागिता विना उनीहरूलाई बिशेष प्राथमिकता नदिइ सञ्चालन गर्ने गरेको ।	राहत वितरण गर्दा लक्षित वर्गलाई प्राथमिकतामा राख्ने गरेको
६०				३.४.४	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरे । नगरेको रु	०-१	१	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको ।	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय मध्ये सिमितको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको ।	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा विना नै निर्णय गर्ने गरेको ।	विपद् व्यवस्थापन कोष भएको

तालिका १: लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
६१	सेवा प्रवाह २०	पूर्वाधार विकास	४	४.१.१	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्इङ, डिजायन, लगत अनुमानतयार गर्दा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिलेनिर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरीलैङ्गिक, बालरअपाङ्ग मैत्री र संबेदनशील संरचनाको प्रावधान सहित हुने गरे। नगरेको रु	०-१	१	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्इङ, डिजायन, लगत अनुमानतयार गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिलेनिर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरीलैङ्गिक, बालरअपाङ्ग मैत्रीतथासंबेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत हुने गरेको।	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्इङ, डिजायन, लगत अनुमानतयार गर्दा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलेनिर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरीभएपनि लैङ्गिक र बालमैत्रीतथासंबेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत नहुने गरेको।	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्इङ, डिजायन, लगत अनुमानतयार गर्दा महिला , बालबालिका रअपाङ्गता भएका व्यक्तिलेनिर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरीलैङ्गिकबालमैत्रीतथासंबेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत नहुने गरेको	गाउँपालिकाको लैससासमैत्री भवन भएको।
६२				४.१.२	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिकपूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएकाव्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण गरिएको छ।छैन रु	०-१	१	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिकपूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएकाव्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण हुने गरेको।	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिकपूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरूमध्ये केहीको मात्रनिर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएकाव्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण हुने गरेको।	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिकपूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएकाव्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण हुने नगरेको।	विद्यालयमा व्यवस्था भएको।
६३				४.१.३	स्थानीय तहले१५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथासंरचना निर्माण सम्वन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथाबालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशनदिने गरिएको छ। छैन रु	०-१	१	स्थानीय तहले१५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथासंरचना निर्माण सम्वन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथाबालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशनदिने गरेको।	स्थानीय तहले१५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथासंरचना निर्माण सम्वन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथाबालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्नुपर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय तहले१५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथासंरचना निर्माण सम्वन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथाबालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशनदिनेकुनै नीति नै नभएको र हालसम्म यस बिषयमा नसोचिएको।	सार्वजनिक भवन निर्माण सम्बन्धी नक्सा पासको र व्यवस्था भएको।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू											
नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।											
सिनं	मूल बिषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
६४				४.१.४	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहे । नरहेको रु	०-१	०.५	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहेका ।	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्ने सोच बनाएको तर सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू नरहेको ।	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न नीति तथा सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू समेत नरहेको ।	लक्षित समूहको विकास तथा उत्थान सम्बन्धी वार्षिक नीति बनाई कार्यान्वयन भएको ।
६५		प्रजनन् स्वास्थ्य	४	४.२.१	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए । नभएको रु	०-१	०.५	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगा गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश गरी सो नीति कार्यान्वयन गरिएको ।	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा गलगाउने नीति तथा यसको कार्यान्वन केहीपनि नभएको ।	संघिय नीति अनुरुप कार्यान्वयन भएको स्थानीय छुट्टै नीति नभएको ।
६६				४.२.२	स्थानीय तहको कार्यालय , अस्पाताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्षर समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको छ । छैन रु	०-१	०	स्थानीय तहको कार्यालय , अस्पाताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको ।	स्थानीय तहको कार्यालय , अस्पाताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाईस्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीय तहको कार्यालय , अस्पाताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्वन्धी नीति तथा यसको व्यवस्थापन केहीपनि नभएको ।	सबै स्थानमा स्तनपान कक्ष व्यवस्था छैन र निर्णय वा नीति कार्यनीति छैन ।
६७				४.२.३	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन गरिएका छन् रु	०-१	१	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन गरिएका ।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी केही विशेष कार्यक्रमहरू मात्र संचालन भएका ।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कुनैपनि विशेष कार्यक्रमहरूसंचालित नभएका	परिवार नियोजन मातृशिशु कार्यक्रम सबै सम्पन्न भएको ।
६८				४.२.४	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट भए । नभएको रु	०-१	१	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनमा रहेको ।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम भएपनि बजेट विनियोजन नभएको ।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट नभएको ।	स्वास्थ्य बीमा गरेको

तालिका १: लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
६९		शिक्षा कार्यक्रम	४	४.३.१	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध मिलाए। नमिलाएको रु	०-१	१	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध मिलाएको।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने नीति भएपनि पर्याप्त प्रयास नभएको।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध नमिलाएको।	भर्ना अभियानका लागि निर्णय गरी काम भएको।
७०				४.३.२	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकासबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाए। नमिलाएको रु	०-१	१	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकासबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका केही परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकाकेही बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकाकुनै बालबालिकालाई पनि दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध नमिलाएको।	छात्रवृत्ति वितरण कार्यविधि, २०७७ बनाई लागू भएको छ, दिवा खाजा, पोशाक, शैक्षिक सामाग्री वितरण कार्यक्रम छ।
७१				४.३.३	अशिक्षित महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालित भए। नभएका रु ९जस्तैः अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि) (कार्यकम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या)	०-१	०.५	अशिक्षित महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन भएका।	अशिक्षित महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजन नभएको।	अशिक्षित महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षाआदि कुनैपनि संचालन नभएको।	शिक्षा सम्बन्धी तोकिएका कार्यक्रम संचालित छन्।
७२				४.३.४	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे। नगरेको रु	०-१	१	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको।	केही विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण सम्वन्धी सिमित कार्यक्रम संचालन हुने गरेको।	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण जस्ता कुनै कार्यक्रम संचालन हुने नगरेको।	विद्यालयमा छुटै शौचालय, स्यानिटरी प्याड वितरण गरेको
७३		खानेपानी तथासर सफाइ	४	४.४.१	गाउँपालिका। नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए। नभएको रु	०-१	०.५	गाउँपालिका। नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भएको।	गाउँपालिका। नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि एउटै शौचालयको व्यवस्थाभएको।	गाउँपालिका। नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध नभएको।	पालिकाको पुरानो भवन भएकोले सबै व्यवस्थापन गर्न नसकेको

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
७४				४.४.२	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको रु	०–१	१	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको ।	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामाकेही वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।	खुल्ला दिसामुक्त पालिका घोषण भएको ।
७५				४.४.३	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको रु	०–१	०	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको ।	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने बजेट तथा कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।	बजेट छ कार्यक्रम संचालित छैन ।
७६				४.४.४	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको रु	०–१	०.५	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।	परम्परागत कुँवालाई संरक्षण गरिएको तर रिचार्जिङ्ग कार्यक्रम नभएको
७७		स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	४.५.१	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ । छैन रु	०–१	०.५	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने गरिएको र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको ।	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक केही कार्यक्रमहरू राख्ने गरिएको तर र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कुनै कार्यक्रम राख्ने नगरिएको ।	प्रधानमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रम बजेट छ, वार्षिक कार्यक्रम छ । तर बेरोजागरी र गरिबिको नक्साँकन गरिएको छैन

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
७८				४.५.२	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयवन गर्ने गरे । नगरेको रु ९कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयवन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरेको तर कार्यान्वयवन नभएको ।	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय नगरेको र कुनै त्यस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयवन नभएको ।	बैदेशिक रोजगारीमा जाने र फर्केर आएकालाई स्वरोजगार कार्यक्रमको लागि पालिकाले कार्यक्रम तथा नबनाएको
७९				४.५.३	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरे । नगरेको रु ९मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिमसम्बन्धी सुचकाँक)	०-१	०	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरेको ।	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने नगरेको ।	हालसम्म नगरेको
८०				४.५.४	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भए । नभएको?	०-१	०	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको ।	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम नभएको ।	सुपथ मूल्य सहकारी पसल नभएको ।
८१	सुशासन तथा उत्तरदायित्व २०	सुशासन	४	५.१.१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ?	०-१	१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको ।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरेपनि सम्बन्धित अधिकारीबाट तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ।	नीति कानून बमोजिम कार्यान्वयन भएको
८२				५.१.२	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याए । नल्याएको ?	०-१	०.५	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता केही नीतिमात्र कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता कुनै नीति कार्यान्वयनमा नल्याएको ।	भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्य सहनशिलता अपनाउनु पर्छ भन्ने मान्यता भएपनि छुट्टै नीति बनाई लागू नभएको

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू										
नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।										
सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
८३				५.१.३	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ रु ९कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको ।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय भएपनि कार्यान्वयन नभएको ।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताका क्षेत्रमा कुनै कार्यक्रमतय नभएको तथा कुनै कार्यान्वयन नभएको ।	कार्यक्रम भएको तर सबै क्षेत्रमा नगरिएको ।
८४				५.१.४	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गरेको छ रु	०-१	०.५	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गर्ने गरेको ।	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन भएपनि कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन नभएको।	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्नेकुनै कार्यक्रममा रकम विनियोजन नभएको र हालसम्म कुनै कार्यक्रम नभएको ।	बाल विवाह विरुद्ध कार्यक्रम संचालन भएको । बालबालिका भर्ना अभियान छ ।
८५		उत्तरदायित्व रजवाफ देहिता	४	५.२.१	स्थानीयसरकारले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरे । नगरेको रु	०-१	०.५	स्थानीयसरकारले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले आकल झुकल केही कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले कुनै कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने नगरेको ।	सामाजिक परीक्षण भएको छैन, ।
८६				५.२.२	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायकासदस्यको उपस्थिति रहनेगरे । नगरेको रु	०-१	०.५	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायकोउपस्थिति रहनेगरेको ।	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको कहिले काहीँमात्रउपस्थिति रहनेगरेको ।	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायकोउपस्थिति रहनेनगरेको ।	नियमित नगरेको र सबैको सहभागिता भए नभएको अद्यावधिक गर्ने नगरेको ।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
८७				५.२.३	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथासमुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयकाविषयमा आवाज उठ्ने गरे । नगरेको र यसरी उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरे । नगरेको रु	०-१	०.५	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथासमुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयकाविषयमा उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको ।	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथासमुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयकाविषयमा उठेका प्रश्नमध्ये केहीकोमात्र स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको ।	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथासमुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयकाविषयमा आवाज उठ्ने गरे पनि यसमा स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने नगरेको ।	लक्षित बर्गको अनिवार्य सहभागी गराउने गरेको । लिखित रुपमा सहभागी भए नभएको आधार छैन ।
८८				५.२.४	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याए । नल्याएको ?	०-१	१	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरे पनि कार्यान्वयनमा आइनसकेको ।	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा नल्याएको ।	स्वीकृत आचार संहिता छ ।
८९		सूचना तथा संचार	४	५.३.१	स्थानीयसरकारले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे । नगरेकोर महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएकाव्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिक गरे। नगरेको	०-१	१	स्थानीयसरकारले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरेकोर महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएकाव्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिकगरेको ।	स्थानीयसरकारले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे पनि महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएकाव्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिकनगरेको ।	स्थानीयसरकारले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने नगरेकोर महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएकाव्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिकनगरेको ।	वेवसाइटमा राखेको ।
९०				५.३.२	स्थानीयसरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरे । नगरेको रु	०-१	०.५	स्थानीयसरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीयसरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने नगरेको ।	विशेष गरेर नेपाली भाषामा गरिएको छ

तालिका ३ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
९१				५.३.३	के स्थानीयसरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिकसमानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको छ रु	०-१	०.५	स्थानीयसरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिकसमानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वाटकेहीमात्र समावेशी तथा लैंगिकसमानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वाट समावेशीकरण तथा लैंगिकसमानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने नगरेको ।	नेपाली भाषामै सेवा प्रबाह हुन्छ ।
९२				५.३.४	के स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलितमधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायत अन्यलक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यीवर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको छ रु ९आधार तथ्याँकसँग समेत तुलना गर्न सकिने)	०-१	१	स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलितमधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायत अन्यलक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यीवर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको ।	स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलितमधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायत अन्यलक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाह भएपनि यसबाट यीवर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको आधार नभएको ।	स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलितमधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायत अन्यलक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाह नभएको र स्थानीय तहका कार्यक्रमबाट यीवर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि नभएको ।	प्रभाव अध्ययन प्रतिवेदन भएको
९३		अनुगमन तथामूल्याङ्कन	४	५.४.१	के कार्यक्रमतथा परियोजना कार्यान्वियनबाट सम्वन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको छ रु	०-१	०.५	कार्यक्रमतथा परियोजना कार्यान्वियनबाट सम्वन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको ।	कार्यक्रमतथा परियोजना कार्यान्वियनबाट सम्वन्धित समुदायले केहीमात्र लाभ लिन सकेको ।	कार्यक्रमतथा परियोजना कार्यान्वियनबाट सम्वन्धित समुदायले लाभ लिन नसकेको ।	कार्यक्रम छ अभिलेख छैन
९४				५.४.२	के स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथासामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धीकार्यक्रमकोसंचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावविश्लेषण गर्ने गरिन्छ रु	०-१	०.५	स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथासामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धीकार्यक्रमकोसंचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावविश्लेषण गर्ने गरिएको ।	स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथासामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धीकार्यक्रमकोसंचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावविश्लेषण गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथासामाजिक समावेशी विकासकाकार्यक्रमकोसंचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावविश्लेषण गर्ने कार्यक्रम नभएको ।	योजना अनुगमन गरिएको तर अनुगमन पश्चात् लक्षित समूहमा भएको असर प्रभाव विश्लेषण सहित प्रतिबेदन नभएको ।

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरण को आधार
९५				५.४.३	के स्थानीयसरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथिछलफल गर्नेगरेका छ रु	०-१	०.५	स्थानीयसरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथिछलफल हुने गरेको ।	स्थानीयसरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथियदाकदा छलफल हुने गरेको ।	स्थानीयसरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथिछलफल हुने नगरेको ।	छलफल हुन्छ तर समीक्षा हुदैन ।
९६				५.४.४	के अनुगमन तथामूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ रु	०-१	०.५	अनुगमन तथामूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ ।	अनुगमन तथामूल्याङ्कनबाट सिकेका केही पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ ।	अनुगमन तथामूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छैन ।	समग्र योजनाको अनुगमन हुन्छ तर सुझाव कार्यान्वयन हुदैनन्
९७		समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार	४	५.५.१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको ।	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका केही नीति, कानून तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा मात्र सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको ।	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने नगरेको ।	संघ, प्रदेशसंग नियमित समन्वय र सहकार्य भएको ।
९८				५.५.२	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल बनी कार्यगतछलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरुपमा कार्य हुने गरे । नगरेको रु	०-१	०.५	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरुपमा कार्य हुने गरेको ।	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमाआकलझुकल कार्यगतछलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि बेलाबेलामा कार्य हुने गरेको ।	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि कार्य हुने नगरेको ।	वडामा बाल सञ्जाल, दलित सञ्जाल भएको तर लैससास विकासको लागि औपचारिक छलफल नभएको
९९				५.५.३	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकासतालिमहरू प्रदान गर्ने गरे । नगरेको रु	०-१	०.५	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र ९संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकासतालिमहरू प्रदान गर्ने गरेको ।	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र ९संजाल) का केहीप्रतिनिधिलाई मात्रलैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकासतालिम दिने कार्यक्रम रहेको ।	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र ९संजाल) का प्रतिनिधिलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकासतालिमहरू प्रदान गर्ने नगरे ।	क्षमता विकास कार्यक्रम छ तर लैससासमैत्री हिसावले भएका रेकर्ड नभएको

तालिका १ः लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू											
नोटः मूल्याँकन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनपर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा गरिने सूचकमा यी छ राखिएको आधार प्रमाणिकरणको सो को अवस्था र अवस्था पाउने अंक '०', '०.५' र '१' मूल्याङ्क सामुहिक मूल्याँकन हो। समूहमा पहिला सूचकमा छलफल षरी सो को अवस्था बारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नुपर्ने छ।											
सिनं	**मूल बिषय**	**सहायक बिषय**	**अङ्क**	**सूचक नं**	**सूचक**	**सूचकको अङ्क**	**प्राप्ताङ्क**	**१ अंक आउने अवस्था**	**०.५ अंक आउने अवस्था**	**० अक आउने अवस्था**	**प्रमाणिकरणको आधार**
१००				४.५.५	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयारगरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकारकार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनिउल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने गरे। नगरेको रु	०-१	O	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयारगरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना ,मानव अधिकारकार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनिउल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने गरेको।	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयारगरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकारकार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनिउल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरेपनि कार्यान्वयन नगरेको।	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयारगरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकारकार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनिउल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने नगरेको।	अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि अनुरुप पालिकाले योजना र बजेट छुट्याएको छैन।

२. कार्य सम्पन्न पत्र

बगनासकाली गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

चिर्तुङ्गधारा, पाल्पा

लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

प.सं: ०७९/०८०

च.नं: ११८५

मिति २०७९/११/२१

श्री कार्यकारी निर्देशकज्यू,

प्रदेश सुशासन केन्द्र,

नेपालगञ्ज, बाँके ।

विषयः लैससास परीक्षण कार्यक्रम सम्पन्न भएको जानकारी सम्बन्धमा ।

प्रस्तुत विषयमा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश अर्न्तरगत सञ्चालित प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम (PLGSP) को सहयोग तथा के.एम.बिल्ट प्रा.लिको सहजीकरणमा यस बगनासकाली गाउँपालिकामा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र अन्य सरोकारवालाको उपस्थितिमा २ दिने लैससास परीक्षण गोष्ठी मिति २०७९ फागुन १९ र २० गतेसम्म सञ्चालन भएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ ।

यादव प्रसाद न्यौपाने

अधिकृत सातौं

अधिकृत सातौं

"समृद्ध बगनासकाली गाउँको सार, समग्र विकासको दिगो आधार"

email: info@baganaskalimun.gov.np, baganaskali.rural@gmail.com **website:** www.baganaskalimun.gov.np

बगनासकाली गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

चिर्तुङ्गधारा, पाल्पा

लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

प.सं: ०७९/०८०

च.नं: ११९४

मिति २०७९/११/२१

श्री कार्यकारी निर्देशकज्यू,
प्रदेश सुशासन केन्द्र,
नेपालगञ्ज, बाँके ।

बगनासकाली गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय चिर्तुङ्गधारा, पाल्पा लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल २०७३

विषयः लैससास परीक्षण कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवद्धता सम्बन्धमा ।

प्रस्तुत विषयमा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, लुम्बिनी प्रदेश अन्तरगत सञ्चालित प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम (PLGSP) को सहयोग तथा के.एम.विल्ट प्रा.लिको सहजीकरणमा यस बगनासकाली गाउँपालिकामा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र अन्य सरोकारवालाको उपस्थितिमा २ दिने (२०७९ फागुन १९ र २० गते) लैससास परीक्षण गोष्ठीबाट तयार भएको लैससास परीक्षणको कार्ययोजना आगामी गाउँपालिकाको बैठकबाट निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछु ।

सरस्वती दर्लामी (चिदी)
अध्यक्ष, बगनासकाली गाउँपालिका
चिर्तुङ्गधारा, पाल्पा

सरस्वती दर्लामी (चिदी)
अध्यक्ष

"समृद्ध बगनासकाली गाउँको सारः समग्र विकासको दिगो आधार"

email: info@baganaskalimun.gov.np, baganaskali.rural@gmail.com **website:** www.baganaskalimun.gov.np

३. कार्यशाला गोष्ठीको तस्वीरहरु:

आज मिति २०८१/११/१६ गतेको दिन बराहताल गाउँपालिका को अध्यक्ष श्री सरस्वती दर्लामी (चिदी) ज्यूको अध्यक्षतामा तपसिल बमोजिमको उपस्थितीमा बैठक बसी देहायका निर्णयहरु गरियो।

उपस्थिती :

श्री सरस्वती दर्लामी (चिदी), गा०पा० अध्यक्ष
श्री हरि प्रसाद पाठक, गा०पा० उपाध्यक्ष
श्री विष्णु घर्ती, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
श्री दिल बहादुर थापा, प्रवक्ता गा०पा, वडा अध्यक्ष-३
श्री शेर बहादुर चिदी, वडा अध्यक्ष, वडा नं-१
श्री तीर्थ प्रसाद भट्टराई, वडा अध्यक्ष, वडा नं-२
श्री मीत बहादुर कठायत, वडा अध्यक्ष, वडा नं-४
श्री ओम प्रकाश ओली, वडा अध्यक्ष, वडा नं-५
श्री लक्ष्मी प्रसाद अधिकारी, वडा अध्यक्ष, वडा नं-६
श्री गण बहादुर बुढाथोकी, वडा अध्यक्ष, वडा नं-७
श्री मोतीलाल बस्याल, वडा अध्यक्ष, वडा नं-८
श्री ज्ञानेन्द्र तिमिल्सीना, वडा अध्यक्ष, वडा नं-९
श्री गीता रेग्मी, कार्यपालिका सदस्य
श्री बसन्ती थापा, कार्यपालिका सदस्य
श्री पुष्पादेवी भट्टराई, कार्यपालिका सदस्य
श्री कमला अर्याल, कार्यपालिका सदस्य
श्री तेज प्रसाद खनाल, कार्यपालिका सदस्य
श्री प्रेमलाल सुनार, कार्यपालिका सदस्य
श्री जुनाराम खनाल, शिक्षा शाखा प्रमुख, प्र.
श्री यादव प्रसाद न्यौपाने, आ.ले.प.
श्री कोमलराज पौडेल, लेखा अधिकृत, आ.ई. प्रमुख
श्री भरतराज घिमिरे, प्र. ईन्जी
श्री सुजन घिमिरे, प्र. ईन्जी
श्री मणिराम अधिकारी, स्वास्थ्य शाखा प्रमुख
श्री अनिल खनाल, के.एम. बिल्ट, प्रा.लि
श्री पुष्प बस्नेत, के.एम. बिल्ट प्रा.लि.
श्री धन कुमारी रारा, म.बा. तथा सा.वि.शा.प्रमुख
श्री उमा भट्टराई, बालमैत्री शाखा प्रमुख
श्री गणेश नेपाली, पशु सेवा शाखा प्रमुख

Galaxy F22

प्रस्तावहरु :

① लैसपास कार्यान्वयन समिति पुन: गठन गर्ने सम्बन्धमा ।
② लैसपास गोष्ठी संचालनको लागि कार्यदल गठन गर्ने सम्बन्धमा ।
③ विविध सम्बन्धमा ।

निर्णय नं १:

प्रस्ताव नं १ माथि छलफल गर्दा लैसपास कार्यान्वयन समितिमा निम्न सदस्य रहने गरी पुन: गठन गर्ने निर्णय गरियो।

संयोजक : सरस्वती दर्लामी (चिदी), गाँ०पा० अध्यक्ष
सदस्य : हरि प्रसाद पाठक, गाँ०पा० उपाध्यक्ष
सदस्य : विष्णु घर्ती, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
सदस्य : रिको बहादुर थापा, प्रवक्ता गाँ०पा
सदस्य : सुजन घिमिरे, अ० हेल्थ.
सदस्य : भरतराज घिमिरे, अ० हेल्थ, योजना शाखा प्र.
सदस्य : धन कुमारी राना, म० शा तथा सा० वि० शाखा प्रमुख
सदस्य : चोपलाल गिरी ; SRDCN, तनहुँ, पाल्पा
सदस्य : मन कुमारी कुमाल (अपाङ्ग)

निर्णय नं २:

प्रस्ताव नं २ माथि छलफल गर्दा कालीगण्डकी गाउँपालिका को लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गोष्ठी संचालनको लागि निम्न सदस्यहरु रहेको कार्यदल गठन गर्ने निर्णय गरियो।

संयोजक : श्री हरि प्रसाद पाठक, गाँ०पा० उपाध्यक्ष
सदस्य : श्री विष्णु घर्ती, प्र० प्र० अ०
सदस्य : श्री सुजन घिमिरे, अ० हेल्थ
सदस्य : श्री धन कुमारी राना, म० शा० वि० नि०
सदस्य : श्री पुष्कर कलेत, विज्ञ

[signature]